

קו נטוי 16

כתב עת לספרות ולאמנות
משותף למורים ולסטודנטים
במכללה האקדמית לחינוך
אורנים

קו נטוי 16, סיון תשע"ו, מאי 2016

עורכים: משה ב. יצחקי, עידית לבבי גבאי
עורך שותף: חגי רוגני
מזכירת המערכת: הדר סייפן
עיצוב גרפי: כפיר מלאך
דפוס: ע.ר. הדפסות בע"מ

המידות של יצירות האמנות ניתנות בסנטימטרים

כתובת המערכת:

קו נטוי, כתב עת לספרות ולאמנות
המכללה האקדמית לחינוך, אורנים
דאר טבעון 3600600
טלפון: 050-6557656
מייל: kavnatuy@gmail.com

דף באתר אורנים

www.oranim.ac.il/sites/heb/about/kav-natui/Pages/default.aspx

© כל הזכויות שמורות ליוצרים ולמכללה האקדמית לחינוך, אורנים

כתב העת יצא לאור בסיוע מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

אסון עולמי

אם הייתי צריכה לתאר את העולם,
הייתי מנגנת את אירופה בקלרינט בְּדוֹ דִּיאָז מְזוֹר
מוסיפה לאפריקה פריטה ממפרט ברזל במי מינור
את אמריקה משמיעה בחצוצרות פורטיסימו
אוסטרליה היתה מצטרפת בטובה בפורטה
אסיה והמזרח התיכון מתופפים בטימפני ובתפי בס במהירות
אנטרקטיקה הרחוקה משמיעה תו חרישי במשלש
והמנצח, אבד שרביטו.
יָרַד מֵהַבְּמָה וְחָרַט עַל הַפְּרִיטוֹרָה -
אָסוֹן.

אילה אופיר, הקרב האחרון (פרט), 2016, מיצב באורנים. צילום: הדר סייפן

תוכן העניינים

שוש טויטו	חוט בחלל מקשר	41	אילה אופיר	הקרב האחרון (פרט)	3
סאוסן רינאווי	הסטודיו שלי	42	מור רביי	אסון עולמי	4
סאוסן רינאווי	קאריאת אלפנג'אן (הקריאה בקפה)	43	אילה אופיר	הקרב האחרון	5
חן עין הבר	חשיפה	44	משה ב. יצחקי עידית לבבי גבאי	קו העורכים	9
ליאור אבידן	על זהות	45	סיגל בן דוד	הדרך לאיתקה	10
שרון שמע עמר	עמק אני	47	אורטל הרציג	כתם	12
יהודית לויזון	דור שני	48	אורטל הרציג	הנס	13
יהודית לויזון	קרעים	49	אחיעזר סורי	שיעור רחוב	14
כרמל רז	טעות	50	גבי ברזל	גבולות גזרה - פרגמנטים	16
רוי אשכול	עצית	51	פריד אבו שקרה	מנופי הארץ	17
איריס ברנע	'לסובב ת'ראש לקיר...'	52	תלמה נבו	הוא לא עצם עין כל הלילה	18
משה ב. יצחקי	פרס היצירה ע"ש מרווין ריינשטיין תשע"ו	53	לנא בחוס נסראללה	תחינה	20
איריס ברנע	'לסובב ת'ראש לקיר...'	54	מערבית: דליה אלטורי וחגי רוגני	מפתח הלב	21
ענת גולדמן	עורי עורי שיר דברי	59	לנא בחוס נסראללה		
שלומי ללוש	חזיון תעתועים	62	מערבית: דליה אלטורי וחגי רוגני		
שלומי ללוש	גוף	63	לנא בחוס נסראללה		
אדווה טל-אור אמורי	כולנו בני דויד	64	חגית שילוח-חיים	אי תנועה	22
גיל צורי	טליתות וכאפיות	67	יעל גילעת	מסלול אמן-מורה	23
דניאל שאוב	שפות ורקדות	68	איריס ארבל	סופיה	24
מאנגלית: חגי רוגני			איריס ארבל	שומרי הסף	25
פולינה זובנקו	"Лиса 2"	70	אורנה אורן יזרעאלי	שאצלינו בבית	26
פולינה זובנקו	"Лиса 1"	71	אורנה אורן יזרעאלי	תכופנו	27
לאורה ויינברג	מרינו	72	נועה גור אריה תנעזר	אדמה שחורה וחממה	28
לאורה ויינברג	אייל	73	נועה גור אריה תנעזר	חממה עזובה	28
לאורה ויינברג	תקשורת חלופית ותומכת	74	נועה גור אריה תנעזר	יריעות	29
ביל פרידמן	המרה	75	דניאל סרי-לוי	פנים וחוץ	30
מאנגלית: חגי רוגני			דניאל סרי-לוי	שירים כשהילדים ישנים	30
ביל פרידמן	לא לגרום לדבר להתרחש	77	דניאל סרי-לוי	חלום אחד אחורה	31
מאנגלית: חגי רוגני			שלומית אתגר	וילון	32
עודד ברזל	אלתור במי מינור	78	שלומית אתגר	נפתח מקורה	33
לירון יוחאי	בוא נדבר על זה באמת	79	נועה לוי חריף	עם מילים	34
מתן קריידלמן	יצירה משותפת	81	נועה לוי חריף	על הקצה	35
יעל אורן סופר	ללא כותרת	82	נועה לוי חריף	אתה עומד מול שעריי הסגורים	36
סיגל מזל	מונדיאל בברזיל	84	נועה לוי חריף	נוף אישה	37
רעות דריי	אחות	85	פאטמה אבו רומי	נר	38
סברין אבו-קנדיל	נאדיה	86	פאטמה אבו רומי	מטפחת הכלה	39
ענת הולנברג	חופש משינה	88	שוש טויטו	דמות בתוך כלוב	40
דניאל סרי-לוי	מצפון	90			
הדר סייפן	בלוק א'-ה' (שדרות ונתיבות)	92			
גיא רייביץ	ללא כותרת	94			
עדי גיל	'אהובה'	96			

קו העורכים

שאלת מקומם של היצירה והיוצר בתהליך הלימוד האקדמי והכשרת המורים מלווה אותנו שנים רבות. אין חולק על העובדה שהמחקר, הפרשנות והביקורת לא היו באים לעולם ללא היצירה, בין אם היא יצירה של הטבע (והמאמינים יאמרו אלוהים) לבין יצירתם של בני תמותה. אך באופן מתמיה דחקו התיאוריה, הפרשנות והביקורת את היצירה מקדמת בימת הלימוד והיא הפכה למשנית להן. במשך שש-עשרה שנות קיומו של קו נטוי אנו פועלים בעקשנות להחזיר את היצירה ואת היוצרים למרכז השיח האקדמי והחינוכי. פעילות זו קיבלה את ביטוייה המתמשכים בקשר הרציף בין המכון לאמנות לבין החוג לספרות באורנים, בסדנאות הכתיבה היצירתית והאמנות החזותית, בייסוד קברטים אמנותיים וספרותיים ובשילוב השיח היוצר בכנסים שונים, ובמיוחד בכנס השנתי של הרשות למחקר באורנים.

במהלך השיח הארוך והממושך המתקיים במעגלים השונים בחצר אורנים חיפשנו דרכים לבניית "הקומה השנייה" ללימוד ולפיתוח השיח היצירתי והיוצר. לפני כשנתיים נפתח מסלול אמן-מורה בתוכנית להוראת מדעי הרוח והאמנויות בתואר השני, עם מחזור ראשון וחלוצי של סטודנטים וסטודנטיות. לשמחתנו, חלקם מבוגרי המכון לאמנות באורנים שחזרו "הביתה". מסלול ייחודי זה נבנה מתוך רצון לתת מענה לצורכי ההתפתחות של אלה הנעים בחייהם על ציר הזהות אמן-מורה. בתוכנית זו אנו מחפשים בהתמדה שפה חדשה ומערכת מושגים ייחודית, רב-תחומית. התהליך מורכב ודורש השקעה רבה של זמן ומחשבה, סבלנות ואהבה לדבר. מאמצים אלו כבר מניבים תהליכים ותוצרים מרתקים ומשמעותיים, המסבים לצוות המוביל את התוכנית סיפוק רב. חלק מתנובת יצירה זו מופיע בגיליון זה במדור אמן-מורה, וכן במדור פרס היצירה על שם מרווין ריינשטיין.

קו נטוי בגיליונו ה-16 ניהן ביחס קצבי ועשיר בין הממדים החזותי והטקסטואלי. ניתן לראות בכך את "רוח הזמן" אשר בה מתחוללת מהפכת אמצעי המבע, התקשור והייצור, שעליה הקדים והצביע רולאן בארת כבר ב-1993 בספרו **וריאציות על הכתב** (רסלינג, 2008).

גיליון זה מכיל תכנים והלכי נפש רבים ומגוונים. החל מביכורי יצירה ראשוניים ומהוססים של סטודנטים מתוכניות הלימוד השונות באורנים וכלה ביצירותיהם המתחדשות של מרצים-יוצרים הפועלים זה מכבר בשדות האמנות וזכו להכרה ולהערכה.

בכל אלה אנו ממשיכים בדרכנו העקבית והנאמנה, הנותנת במה למעיינות היצירה, ההתחדשות והדיאלוג הרב-תרבותי והרב-תחומי בחצר המכללה האקדמית לחינוך - אורנים.

אייה מרבך	קיץ	98
אייה מרבך	בסתיו הזה	99
חגית שני	עץ הפקן	100
תלמה נבו	קצרים	101
חגית שני	גלעד	102
מרוה עבדאללה	זכרונות	103
גיל הירשפלד	שקט	104
גיל הירשפלד	לגימה אחרונה	105
אלי שמיר	פיגמליון וגלתיה	106
אלי שמיר	בחירת פריס	107
חגית שני	מגדל בבל	108
שירי מסט כהן	inanna איננה	109
ענבל מנדס פלור	מרינה והשה	112
ענבל מנדס פלור	הנמרה	113
חן עין הבר	נדודי שינה	114
לירון יוחאי	תהיות	115
נמרוד בלוג	זוגיות	116
שרון שמע עמר	אהבת הידיעה	119
רוני אשכול	איש הפח	120
טלי גיל	'איכה תגיע לחוף'	121
סברין אבו קנדיל	אגרטל	122
סברין אבו קנדיל	לידת הַנְרָד	123
שירה ברכה	קצרים	124
ראובן שהם	את תמיד	125
יהודה יציב	אבסטרקט סינטטי	126
יהודה יציב	הפרעות קשב וריכוז	127
ראובן שהם	עכשיו גם אתה	128
יעל פויס	מוקים	129
רוני אשכול	בחדרו	130
סברין אבו קנדיל	אבא	131
הילה נדב	פתח מס' 5-6	132
הילה נדב	מיצב 29	133
חן מזרחי	טיהור ומירוק	134
כְּדוֹ צוּקוֹלְסְקוֹ	במעלית	136
מרומנית : משה ב. יצחקי ופאול פרקש		
אנה בלנדיאנה	בכפר אליו אני שבה	138
מרומנית: משה ב. יצחקי		
משה ב. יצחקי	כשיקהה המקום הזה	139
עידית לבבי גבאי	הברות פתוחות (בעקבות יחיאל שמי)	140
	רשימת משתתפים	142

סיגל בן דוד, מתוך: הדרך לאיתקה, 2015, עבודת וידאו

סיגל בן דוד, מתוך: הדרך לאיתקה, 2015, עבודת וידאו

כתם

לפַעמים אָני תּוֹהָה מָה הִיָּה גּוֹרְלִי
אֵלּוּ הִיִּיתִי נִשְׁאָרָת
וְנוֹשְׁמַת אֶת אֶבֶק הַשְּׂרָפוֹת
מִסְנִיפָה אֶת רֵיחַ הַבְּדִידוֹת הַמְכָר
בְּעוֹדִי מִפְּנִטּוֹת עַל אֶהְבָּה וְעֵתִיד.
קָרוֹב לְנֹדָאֵי עֲלוּבָה וְכוֹאֶבֶת הִיִּיתִי
מִתְפַּלֶּלֶת לְנֶס.

בְּעַת בְּעוֹלָם שֶׁל צְבָעִים וְחֹפֶשׁ
נִפְשֵׁי שְׂרוּיָה בְּחֹשְׁכַת לַיְלָה קָר
בְּלוֹאָה בֵּין סוּרְגֵי הַהֶסְתָּרָה וְהַפְּחָד
מֵאֲחוּרֵי הַבוּשָׁה
מֵאֲחוּרֵי הַמְלָה הָאֲרוּרָה הַזֶּה,
שְׁקוּיִתִּי כָּל כֶּף לְהוֹצִיא.

הנס

בַּיּוֹם בּוֹ הִגַּעְתָּ אֶל חַיִּי,
נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם,
נִחְצָה הַיָּם.
בַּיּוֹם בּוֹ הִגַּעְתָּ אֶל חַיִּי
הַתְּחַלְתִּי לְלַכֵּת
צַעַד אַחַר צַעַד
מִבְּהַלֵּת וּמִפְּחָדָת
בַּיָּם הַחֲצוּי.

חֵיל הַפְּרָשִׁים מֵאֲחוּרֵי
אָנִי רָצָה
נָסָה עַל נִפְשֵׁי
מִכְרָחָה לְהַגִּיעַ
לְמָקוֹם הָאֲחֵר,
לְאַרְץ הַחַרוּת.
אָנִי עוֹלָה עַל כְּתַפְיֹךְ
וּמִבֵּיטָה עַל הַטּוֹבָעִים
שֵׁם מֵאֲחוּר.
רוֹאֵה אֶת עֵינֵיהֶם הַחֲרָדוֹת
הַזּוֹעֵקוֹת אֶת מוֹתָם
וּמְסוֹבְבֹת חֲזָרָה אֶת רֵאשֵׁי
לְכוּן דְּרָכֶי.

שיעור רחוב של אחריות אזרחית

כבר כמעט שטבלתי את רגלי במי הכנרת, מרחק של צעד או שניים, כאשר יד גדולה תפסה אותי בכתף והשליכה אותי לאחור. החל מאותו רגע, תחושת הקייטנה שליוותה את אירועי המחאה התחלפה בתחושת התפכחות מפחידה שהאלימות רק חיכתה לנו כל הזמן מעבר לפינה. קצת מאחוריי צרחו גבר ואישה על אחד המצילים, בחור בגודל של מקרר עם מבט רע בעיניים, על זה שהוא הכה ודחף אישה בהריון. מגוש פעילים מלוכד, התפורנו לבודדים בתוך הבלגן שהתחולל בין השמשיות שניקדו את הדשא. חלק יוצאים בכניעה, חלק מנסים עוד להתעמת מילולית עם מנהל המלון שסגר את החוף בכנרת וכמה בודדים חוטפים מכות רצח על הדשא, מסרבים לעזוב את המקום עד שהחוק ייאבק וכולנו ננצח את העבריינים שגולו לנו את החופים. הייתי בתיכון כאשר הלכתי להפגנה הראשונה שלי. היו אלה הימים שלאחר ההתנתקות מרצועת עזה, בזמן שאוירת הקרע הורגשה בכל פינה והוטבעה בכל דף עיתון. הדגלים והסרטים הצבעוניים נראו כאילו נקשרו רק שלשום, הכול היה טעון באווירה שעוד רגע פורצת מלחמת אזרחים. ככה לפחות זה נראה לי אז, אבל האלימות של ההפגנות שתועדה בלי סוף בטלוויזיה הייתה זרה לי. לא חשבתי שאגיע למצב שהיא תרוקף גם מעלי, נוגעת-לא-נוגעת, משאירה רק טעימה מרה ולא צלקת. תכנתי להגיע, לפחות היו מחשבות, אבל כאשר הנעתי את הרכב אצל ההורים ויצאתי בחזרה לדירה, לא האמנתי שאגיע להפגנת המחאה על הגז. התחושה של "אחד פחות או אחד יותר" השקיטה את המחשבות והראש עבר לטייס אוטומטי. צומת ברקת, הכניסה לאלעד, אוטוטו מחלף נחשונים ועולים על כביש שש צפונה. עוד שעה ואני עם הכוס קפה בסלון.

בינתיים הגיעו צלמי העיתונות, אחר כך השוטרים ולבסוף אחרוני הפעילים, שיצאו מדממים עם אף שבור וחיוך ניצחון מרוח מאוזן לאוזן. "נו, צילמתם הכול? תפסתם את זה?" הם ישאלו בזמן שהשוטר יתחיל לחקור, בתקווה שלא נשרה אף לא טיפת דם אחת לשווא. מה שהמדינה הפקירה, הם דורשים להחזיר. אבל אז הגיע הטלפון וניתק את המחשבות על הקפה. הוא מתכנן ללכת, יש דברים שהם

חשובים עכשיו יותר מעוד כמה תרגילים להגשה או מפגש עם החברה. במראה הקדמית ניבטו זוג עיניים עייפות של סטודנט, אבל הניצוץ חזר כאילו היו אלה ימי התיכון. אמנם השלושים כבר נראים כבמרחק נגיעה, אבל יש דברים שלא הגיל הוא זה שיקבע.

והאנשים מתחילים להתאסף. בהתחלה הקומץ הראשון, הגרעין הקשה של המאבק שבא עם שלטים. לאחר מכן, מצטרפים לאטם משפחות, צעירים ומבוגרים מכל רחבי האזור. מי עם סירים וכפות לעשות רעש, מי עם הילד הקטן על הכתפיים כדי ללמד אותו שיעור באחריות אזרחית. ככל שהקומץ גדל ותופח, כך הולך הרחוב ונסתם. המפגינים הראשונים כבר עומדים על הכביש ועושים בדיקת מגאפונים שהכול מתקתק. אסור לפשל.

חלף קרוב לעשור מאז שהלכתי להפגנה הראשונה שלי. פעם הסבירו לי שמגייסים לצבא בגיל שמונה-עשרה, כי אתה עדיין צעיר מדי וחמום מוח מכדי לחשוב לעומק על מעשיך. החיים הרבה יותר קלים כשהכול שחור ולבן, כשברור לך מי ידיד ומי אויב - מי זה הם ומי זה אנחנו.

אבל השנים חולפות ומה שנשאר לך זה רק הזיכרון של האף המדמם וחיוך הניצחון המרוח על פניו כשיצא בהליכה זקופה מהמלון. כבר אז הוא היה אחרי-השלושים-פלוס-ילדים, אני הייתי צעיר מבולבל בתיכון שרק חולם לנצח תירעים ולשמור על פרחי הבר. השיעור באחריות שקיבלתי שם לא ישתווה לעולם לאף שיעור בתיכון או באקדמיה.

ואז הם התחילו לשאוג. טור ארוך של אנשים באחד הרחובות הראשיים של חיפה, מניף שלטים וצועק נגד הסחיטה שמתבצעת על-ידי אנשי ההון שלא רואים דבר מלבד עצמם. זה כבר לא אותו קומץ תיכוניסטים וסטודנטים שחוטפים מכות על שפת הכנרת, אלא משפחות שלמות שמבינות שחינוך אמתי מתחיל בלקיחת אחריות ברחוב. קצת לפני הסוף, אני מודה שלא התאפקתי. הבחור במגפון התחיל להלהיט את הקהל וכולם קפצו עם הכרזות, כאילו מדובר במסיבה אחת גדולה. הוא הסתכל עלי משועשע ואני צחקתי. גם בגיל עשרים ושש יכולנו לקפוץ עם השלטים לא פחות גבוה מכל תיכוניסט בקהל.

גבולות גזרה - פרגמנטים

בבדיקת גבולות בבידוק הביטחוני בשער המערה של אפלטון, החרימו שומרי הסף מהצל המבקש לצאת - אבני כליות וצליל מנדולינה ואת חזון הפילוסופים שבחוץ.

בחדרו במלון, פשט הצל את חולצתו ובעדינות הסיר מגבו את הטיח שדבק בו מדופן המערה ואתו קטע מצוירי האדם הקדמון - שיהיה לו ממה להתפרנס בתקופה הקרובה. כך יצאה לראשונה האמנות לאוויר העולם.

.....

מצמוץ עינו של הדייג - דק כחוט הסערה המכה בחופי געגועיו לדג הזהב.

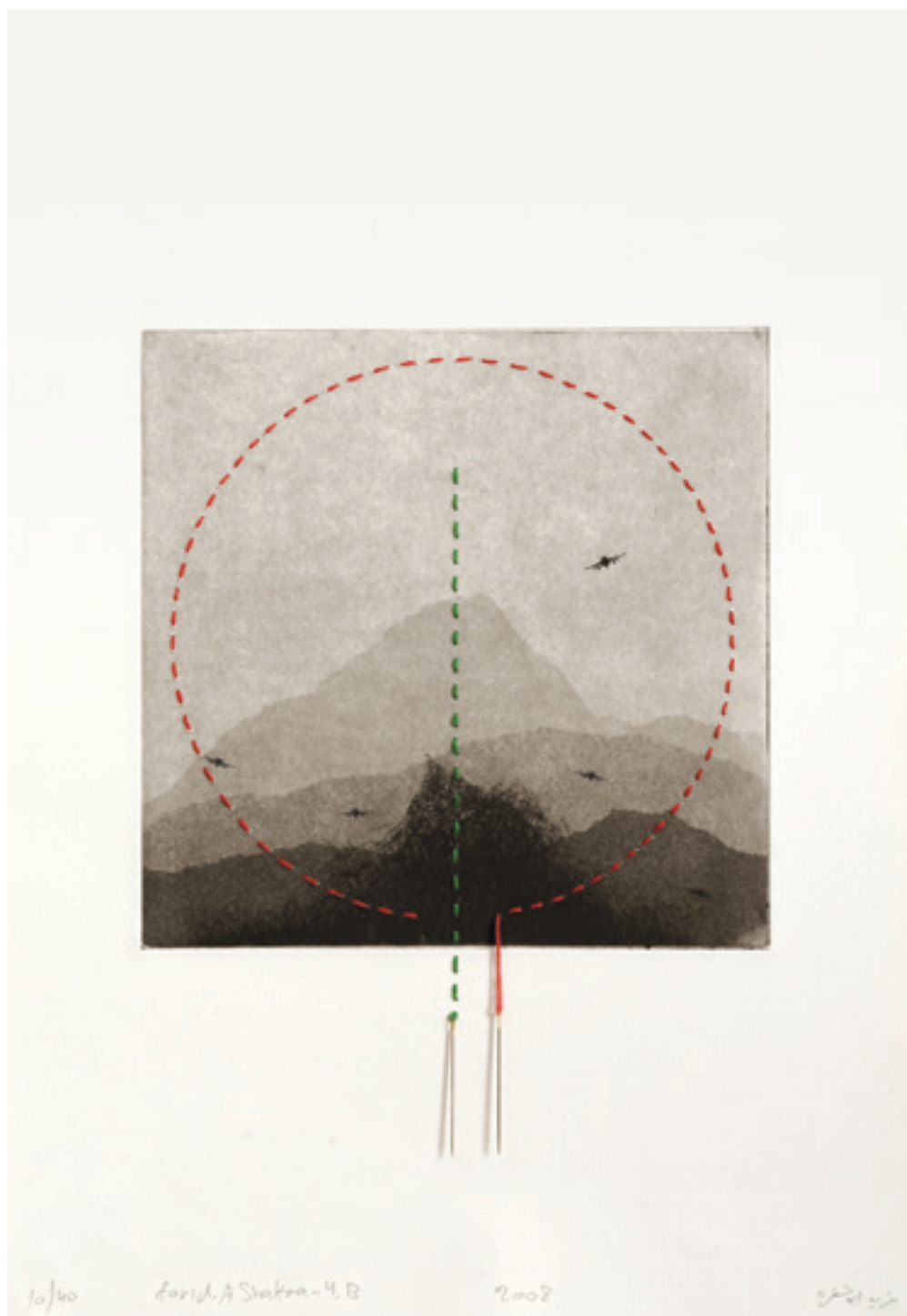
.....

אין שבר אם לא היה שלם. אין דפים אם לא ספר. אין ימים אלא בספירת השנה. אין שנים אלא בגיל. אין גיל אלא כמבט לאחור. אין מבט לאחור אלא זיכרון. אין זיכרון שאיננו שברים. שברים הם אבני הפסיפס של התקווה.

.....

טיול של בוקר בימים הנוראים

ראיתי הבוקר נשל של נחש ונשלים של מצפוני אנוש פזורים כגרוטאות בחורש. כבשתי את פניי בקרקע - ופניי פני כיבוש.

פריד אבו שקרה, מנופי הארץ, 2008, תחריט, חוט ומחט על נייר, 35x45

הוא לא עצם עין כל הלילה

ירדנו באותה התחנה ברחוב נוה שאנן, הסיני ואני. כבר כמה לילות ששנינו יורדים באותה תחנה. בגדיו הכהים תלויים על גופו, כובע צמר מכסה את אוזניו. בהליכתו מתנוודד מעט מצד לצד. רוח קרה מנשבת, מניעה את הפנס הצהוב ומעמיקה את החשיכה. מולנו מגיע איש מזוקן, ידיו מושטות קדימה כשבקצותיהן שני כלבים קשורים ברצועה. הסיני מצטודד. בעבר השני של הכביש תחנת אוטובוס, גבר צמוד אל גב של אישה, מנשק את צווארה, היא משלבת ידיה נראה שפניה חתומות. אנחנו עוברים את הספסל ואת הטלפון הציבורי. ומגיעים לפיצוצייה המוארת והריקה. הסיני לוקח לחם, סיגריות ובירה.

אני מדבר עם האיש מהפיצוצייה על המצב כמו בכל פעם. בינתיים ברדיו מודיעים על קרה וכי צפוי שלג בהרים, כמו לפני שנה. הסיני שיוצא החוצה, מניח את השקית המלאה על הספסל ופונה לטלפון.

בכבודות אני ממשיך לדירה. שותה על כיסא במטבח ומוביל עצמי למיטה הריקה. לא מצליח להירדם אולי בגלל הקור, אולי בגלל הזיכרון. שוב אני רוכב על האופנוע, מאחוריי יושב רובי. אנחנו שועטים בשבילים צדדיים מחופי עצי אורנים, חלקם נפולים שרופים מהדליקה האחרונה ההיא ברכס הכרמל. גם באותו בוקר היה קר. ענן סמיך ולח עוטף אותנו, גשם דק מתחיל לרדת ואיני רואה ממרחק של שלושה מטרים. הטיפות מתחזקות ומחלחלות לתוך הגוף. "אבא, תיסע מהר נברח מהענן". אני מגביר מהירות עוד ועוד, עד שלפתע האופנוע מחליק על אבן רטובה, גולש מהשביל נתקל בסלע מתהפך פעם ועוד פעם ואפילה כבדה ועמומה נופלת עליי. אני מתנער מהחלום, נוטף זיעה, נשימתי מהירה, מצית סיגריה וידיי רועדות. על אף השעה המוקדמת מקדים לצאת מהבית, ומחליק קלות על הקרה במדרגות. ההוא מהפיצוצייה נשען על הדלת מעשן, מחכה למחליף שלו. משמאל, כמה אנשי בוקר מתקרבים לספסל.

"התאילנדי", אומר לי ההוא מהפיצוצייה ומכוון בראשו אל הספסל.

"הסיני", אני מתקן אותו.

"תאילנדי, סיני, מה זה משנה? כולם אותו דבר. נדבק לטלפון, דיבר, צעק, בכה, לא עצם עין כל הלילה, רק עכשיו השתתק", הוא אומר לי.

אני ניגש לספסל עם שאר האנשים, רואה את הסיני שלי שוכב מכורבל. אחד ניגש לאפרכסת הטלפון המיטלטלת קלות, קורא לתוכה "הלו הלו" ואחר כך מחזיר אותה למקומה. אחר אומר קור כלבים היה הלילה, אולי קפא. עוד אחד אומר, נקרא למשטרה, בכלל צריך לגרש אותם, הם רק הורסים את המדינה. הראשון נוגע קלות בגופה, אחר כך מטלטל אותו "קום, קום". הסיני פוקח עיניים, ממלמל משהו, פתאום נראה מבועת, אוסף את עצמו, מתרומם, נמלט, ואת השקית משאיר מאחוריו על הספסל.

אנחנו מתפזרים, איש איש לדרכו.

חיפשתי אחריו באותו הלילה וגם בלילות האחרים.

رجاء

من عمق اعماق الشتاء
البارد المعتم نداء
ينير قلبي كزهرة
يانعة تنثر عطرة
محبه, سلامًا, نورًا
يملأ القلب رجاء.

תחינה

מחורף כפּוּר וקָרָח
בוֹקֶעַת רִנְנָה
תְּאִיר לְבִי כְּפֶרַח
כְּשׁוּמָה רַעֲנָנָה:
"חֶבְדָּה, שְׁלוֹם וְאוֹר".
לְבִי נִמְלֵא תְחִנָּה.

مفتاح القلب

بعد عبورِ النهر
ما وراءَ السَّهْلِ
صندوقٌ صَغِيرٌ
كُنْزٌ دَفِينٌ
لِلكُنْزِ مِفْتَاحٌ
وَاحِدٌ وَوَحِيدٌ
لَهُ قِفْلٌ وَهُوَ الدَّلِيلُ
لَا نَارٌ لََا مَطْرَقَةٌ
لَا سِحْرٌ لََا اعْجُوبَةٌ.

יִפְתַּח הַכֶּנֶז וְנִיֵּלֵה
סַחֲבֵי הַלֵּב הַשְּׂגָע
סַחֲבֵי הַלֵּב הַגְּרִי,
מִפְתָּחֵה הַזְּהָבִי יִצְעַע
וּבֵּאֵב הַכֶּנֶז יִפְתַּח
אֲעֲמָלֵה הַסַּחֲכָה כִּנְזֵר
מִשְׁעַע בְּרִאֵק בִּנּוּרֵי "נוֹרַת הַמַּחֲבֵה".

מפתח הלב

מֵעֵבֶר לְנְהַר
בְּגִבּוֹל מִישׁוֹר וְהָר
תְּבִיחָה וְכָה אוֹצֵר
שְׁמוּר מִכָּל מְשַׁמֵּר
מִפְתָּח לָהּ אֶחָד
יְחִיד וּמְיֻחָד
וּבְמִנְעוּלַי יֵשׁ אוֹת:
לֹא אֵשׁ, לֹא פְטִישִׁים
כְּשׁוֹף אוֹ לְחָשִׁים –

יִזְכֶּה בּוֹ בְּמִטְמוֹן
רַק בְּעַל לֵב נְכוֹן
רַק בְּעַל לֵב נוֹעֵז.
נוֹעֵץ מִפְתָּח פֶּז
נִפְתַּחַת הַתְּבִיחָה:
טוֹב מְעַשְׂיוֹ – אוֹצֵר
זוֹהָר בְּאוֹר-חֶבְדָּה.

יעל גילעת

מסלול אמן-מורה

לפני כשנתיים, לאחר ניסיונות שונים שחלקם לא היו יותר מרעיון וחלקם התממשו באורח חלקי בלבד, התגבש במכללת אורנים המודל של מסלול אמן-מורה במסגרת התכנית ללימודי מוסמך בהוראת מדעי הרוח והאמנויות בגישה רב-תחומית. הזמנתו של משה יצחקי, בתפקידו כראש התכנית, לבחינה מחודשת של הסוגיה הציתה בנו את התקווה שהעניין אפשרי. במשך השנים התלבטנו כיצד לבנות ללימודי התואר הראשון באמנות והוראתה במכללה "קומה שנייה" שתיתן מענה להמשך ההתפתחות האישית והאמנותית של הסטודנטים, מתוך פרספקטיבה רחבה על שיח האמנות, ומבלי לבטל את המורכבות הכרוכה בהיות האמן גם מורה ומחנך לאמנות. כפרפרזה לקביעתו של ז' באומן באשר למצב הפוסט-מודרני, הגדרנו ואפיינו זהות זאת של אמנים-מורים כ"זהות נזילה" המאפשרת שינוע של אנרגיות וידע מהסטודיו לכיתה ומהכיתה לסטודיו ומשם בחזרה. רצוננו לפתוח דרך לימוד והתפתחות לאנשים שהווייתם נעה בין מרחב היצירה למרחב ההוראה אפשר לנו לראות את האמן-מורה ואת פועלו, לא רק כפועל יוצא של "ישות דו-ראשית", כשלכל "ראש" מטרות ודרכי עבודה שונות ולעתים אף מנוגדות, אלא גם כמרחב רב-תחומי לפעולה משמעותית בשדה התרבות והחינוך. מכאן שהלימודים במסלול מציעים לאמן-מורה לראות בסטודיו ובכיתה האמנות מרחבי פעולה וחקר המזינים זה את זה, מעבדות לימוד ליצירת משמעות וידע באמצעות חומר ושפה חזותית והצבתם במרחב. מודל לימודים זה שם את המחקר מבוסס-היצירה כמוקד הטומן בחובו את האפשרות ליצור, לעבד ולחקור תהליכי יצירה אישיים בהקשרם התרבותי והקולקטיבי. הסטודיו הופך לפרקטיקה רפלקטיבית המאמצת מתודות של מחקר פעולה. התצוגה והדיון בכיתה, ההנחיה האישית והשיח הקבוצתי מלווים את תהליכי היצירה. הפרשנות, העיון והחקר משתלבים ומתפתחים לעמדות ומהלכים מתחדשים במחשבת הוראת האמנות.

כעת, כאשר שני מחזורים של אמנים-מורים כבר יוצרים וחקרים את מעשה היצירה באורנים, ואף שואלים על מודלים שונים לזהות מורכבת זאת ולביטוייה בתחום הסטודיו והכיתה, אנו מביאים במדור זה מבחר מעולמות היצירה המתהווים במסלול הלימוד החדש. מסלול אמן-מורה הוא עדיין בהתהוות. הלמידה המשותפת של סגל התכנית ושל הסטודנטים נחוזה כמסע מרתק. אולי בכך טמון העניין: בנכונות לראות בלימודים מסע ולצאת אליו.

חגית שילוח-חיים, אי תנועה, 2015, סטילס מתוך וידאו [02:11]

איריס ארבל, שומר י הסף, 2016, טכניקה מעורבת על נייר, 30x50. צילום: הדר טייפן

איריס ארבל, סופיה, 2016, טכניקה מעורבת, 80x80.5. צילום: הדר טייפן

אורנה אורן יזרעאלי, תכופפנו, פרט מתוך סדרת 'אבן החכמות', 2015, טכניקה מעורבת, 18x16x7

אורנה אורן יזרעאלי, שאצלנו בבית, פרט מתוך סדרת 'אבן החכמות', 2015, טכניקה מעורבת, 24x15x10

נועה גור אריה תנעזר, **יריעות חממה**, 2016, גרפיט ושמן על בד, 120x100
 צילום: קמה תן-עזר מרקשייד

נועה גור אריה תנעזר, **שחורה וחממה**, 2015, עיפרון, גרפיט, גירי שמן ושמן על בד, 50x70
 צילום: קמה תן-עזר מרקשייד

נועה גור אריה תנעזר, **חממה עזובה**, 2016, עיפרון, גרפיט, גירי שמן ושמן על בד, 160x200
 צילום: קמה תן-עזר מרקשייד

דניאל סרי- לוי

חלום אחד אחורה

ירדתי מן האוטובוס בשכונה לא מוכרת. לא ברור אם נרדמתי בנסיעה או פשוט התביישתי לשאול היכן צריך לרדת. אני מתאמץ לקרוא את השלטים - ייתכן שזה רחוב 'שר שלום' או 'רב שלום', אך האותיות מטושטשות. הרחוב כמעט שומם, והמעטים שעודם מהלכים בו - ממהרים להיבלע בפתחי החצרות, כאילו נספגים אל תוך הבתים. ערב חג עכשיו וכולם נחפזים ועסוקי-פנים, אך האוירה אפורה ואין בה אף רמז לחגיגות.

חצוצרן מתאמן באחד הבתים. לרגע עולה על דעתי שזה הבחור המזוקן, שהיה גר בדירה שמעלינו ומדיר שינה מעיני השכנים בתרגילי הנגינה שלו. אבא אמר שקוראים לו אלי. - 'איזה אלי?' שאלתי. - 'אין לי מושג', אבא אמר. אבל אלי מושג ניגן בסקסופון ולא בחצוצרה (אמא הסבירה לי את ההבדל) ובכלל - הוא ניגן בעיקר ג'אז, ואילו כאן מתנגן משהו מסולסל, צלול. כמו סיומת משיר של הביטלס.

בעצם זה אני שעומד ומנגן במרכז הסלון של הבית הזר ההוא, עם הווילונות הארוכים והכורסה הפרחונית, קצת מתפלא שאני מצליח לנגן כל כך יפה. כעת מתברר שזו מסיבה: לחדר נכנס אחי, ומספר לנו בחיוך שהוא עבר את הטקסט. הוא מביא בקבוק קולה וכוסות פלסטיק, כמו בתיכון, והסלון מתמלא חיבוקים וטפיחות שכם. אני נמנע מלשאול אותו איזה טקסט, כדי שלא ירגיש שאני לא מעודכן במה שעובר עליו, אבל המבט שלו אומר שהוא יודע שאין לי מושג.

דניאל סרי- לוי, פנים וחוז, 2016, תחרית, 20x20

דניאל סרי- לוי

שירים כשהילדים ישנים

שירים בְּשֵׁהֵילְדִים יְשָׁנִים,
שְׁקֵטִים וְשָׁקוּפִים,
וּבְעֵצָם -
סִירִים בְּשֵׁהֵילְדִים יְשָׁנִים
בְּשָׁקֵט נְשֻׁטְפִים.

שְׁרִירִים, בְּשֵׁהֵילְדִים יְשָׁנִים
נְרָפִים וּמְתַמְתָּחִים,
יְדֵים נְעֻצְמוֹת.
חִלּוּמוֹת נְפָקְחִים.

בְּשֵׁהֵילְדִים יְשָׁנִים
בְּשָׁקֵט נְשֻׁלְפִים
סִפְרֵי הַחֲשִׁבוֹנוֹת,
סִתְרֵי הַקְּלָפִים.

שלומית אתגר, נפתח מקורה, 2015, הדפס רשת, 25x32

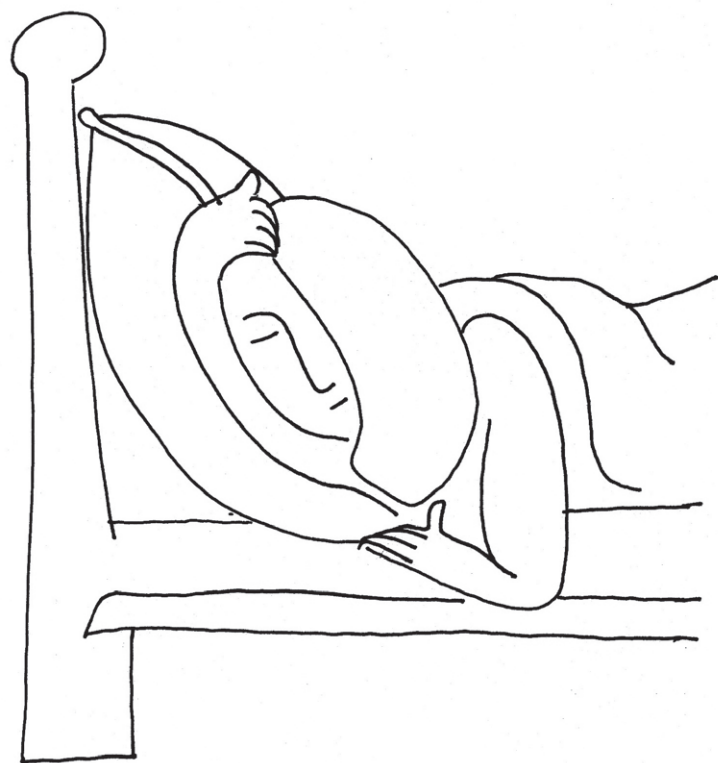

שלומית אתגר, וילון, 2015, צילום צבע, 30x45

נועה לוין חריף

*

עם מלים
מפסקת, מרוחת, טועמת
עם צבעים
מושכת, מרטיבה, מנגבת
עם תמונות וסרטים
עם אחרות ואחרים
בדמיון
עם גברים, עם נשים, עם נשים, עם גברים
עם רעיונות
מעלה, מורידה, מצמצמת, מרחיבה
על הכביש
לוחצת על הגז ודוהרת
והם באים
בקבוצות, בודדים, בארצות ובעמים

*

אתה עומד מול שְׁעָרֵי הַסְּגוּרִים
וְאֲנִי
מְסוֹבֶבֶת
פּוֹתַחַת
פֶּתַח, סֶדֶק, חֶרֶץ
בְּעֵבֵי הַזְּמַן
וְאִז
מְצִיָּעָה
וְשׂוֹאֵלֶת הַסּוּסִים
עַת רִיחֹת דוֹחֶפּוֹת
אֵלַיךְ מַלִּים
מְכַשְׁפּוֹת
נְדָחֶפּוֹת
מְפִנּוֹת
מְקוֹם
כְּדֵי
שְׂתוּכֵל
לְבוֹא
אֶל תּוֹךְ
גְּנִי

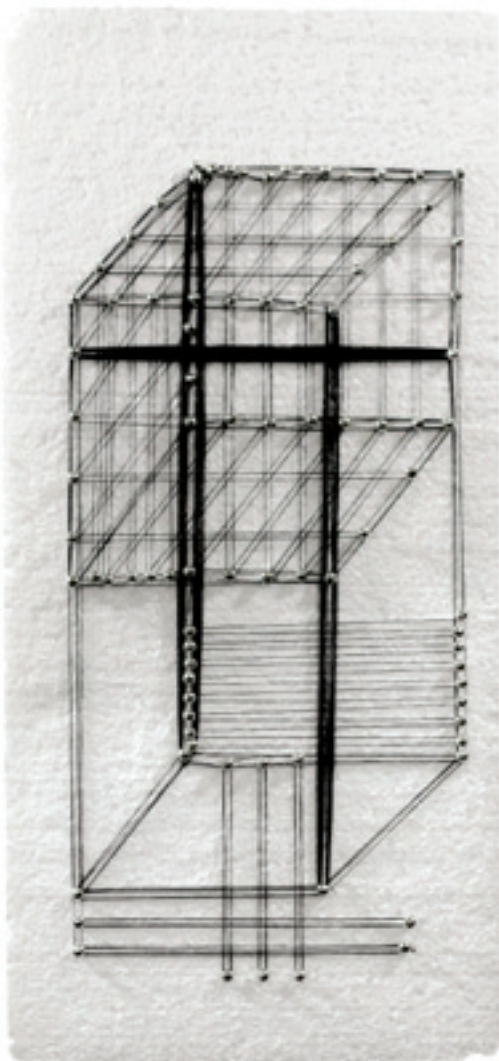
נועה לוין חריף, נוף אישה, 2015, רישום עט על נייר, 20x15

פאטמה אבו רומי, מטפחות הכלה, 2015, שיער, תחרה ובד, 37x23. צילום: אביתר הרטשיק באדיבות גלריה גורדון

פאטמה אבו רומי, נר, 2016, מחזיק נרות מעץ, שיער, 30x40x40. צילום: אביתר הרטשיק באדיבות גלריה גורדון

שוש טויטו, מתוך: 'חוט בחלל מקשר', 2015, חוט תפירה, נעצי פלסטיק זהב וכסף, על מצע קלקר

שוש טויטו, דמות בתוך כלוב, 2015, מתוך: מיצג במכללת אורנים [10:57]

סאוסן רינאווי, הסטודיו שלי, 2015, שמן על בד, 35x50. צילום: הדר טייפן

סאוסן רינאווי, הסטודיו שלי, 2015, שמן על בד, 35x50. צילום: הדר טייפן

סאוסן רינאווי, קאריאת אלפונג'אן (הקריאה בקפה), 2015, טכניקה מעורבת, 35x50. צילום: הדר טייפן

חשיפה

עֹמְדָת
 מְסִירָה מְעֵלֵי בְּדִים
 הָאֵמֶת הָעִירְמָה נְחֻשְׁפֹּת:
 שְׁהֵנְנִי
 וְאֵינְנִי גּוֹף.
 מְשִׁלָּה אֶת עוֹרֵי
 בּוֹחֶנֶת רְקֻמוֹת וְגִידִים
 וְאֵינְנִי.
 חוֹדְרֶת אֶל מוֹחֵי
 מְפֻשְׁפֹּשֶׁת בֵּין מְחֻשְׁבוֹתֵי
 אֵינְנִי?
 שׁוֹאֶפֶת חַיִּים לְתוֹכִי
 וְנוֹשְׁפֶת -
 עַד שֶׁלֹּא נוֹתֵר דְּבָר,
 אֵין אֶחֱיָה.
 יֵשׁ בִּיכְלָתִי לְחֶשֶׁף
 וּלְהַחֲשֹׁף,
 שֶׁבֵּן עַל אֵף הָיוֹתִי בְּגוֹף רֵאשׁוֹן,
 אֵינְנִי.

על זהות

הכעס והייאוש מכרסמים בי. מכלים אותי. על חלומות שנמוגו. על היותי לא מובן.
 על הצורך להיות מובן, נגיש, ממוצע.
 רוצה להביא את עצמי במלאות, כמלוא נימה, על הרזולוציות הכי דקות של
 תווי נפשי. ויחד עם זאת מתבייש, מתקפל, נמלא דאגה קיומית, מערבית, זונח את
 הספירלה, המעגליות, הזרימה, הרגשה והעדן שבחלימה בהקיץ. חס ושלום לא להיות
 עמוק מדי, חושב מדי, פיוטי מדי. עמל על מלאכת ההתאמה בין יכולת התעופה
 המופלאה, הא-לוהית שאיתה ירדתי לעולם ובין הצורך להיות מובן, לעבוד במשרה
 מסודרת ולדאוג לביטחוני הקיומי. ולאט לאט שוכח, לא רק מחביא, מכמין, מטמין,
 אלא ממש לוקה בשכחה ובניוון, ניוון של מוטת הכנפיים, עד אשר כבר לא יכול לזוז
 עם כוח העילוי אלא רק מכוח הכבידה הממסמר אותי לעומתי. כולם אומרים לי
 "אתה נראה צעיר מכפי גילך" ואני כמו מזמין את הבגרות, הכרס, השיבה והקמטים,
 אך אלו ממאנים לפלוש. הגיל של החזות כמו מפגר אחר ציר הזמן, מסרב להתבגר,
 משמר את הארשת הילדית הרעננה אשר אינה כפופה למחויבות ולאחריות. אונס
 את עצמי להתבגר וכל כמה שחושב על המוות, המוות אינו מחשיב אותי. נוצה לא
 מתה, היא פשוט עפה ברוח.

#

ההשתחויה ההיא אל הצלם אינה מרפה ממני. כן, קדתי לפסל.
 אמנם אני מקדים את המאוחר ומשתף בגולת הכותרת של מסעי הנפש שלי. אין לי
 מושג מה אכתוב לאחר מכן - מה עשוי להשתוות לאותו מעמד שבו קדתי אפיים
 ארצה לדמות נקבית עשויה אבן. לא השלכתי עצמי לכבשן האש אלא השתחויתי
 מלוא קומתי אל מול הדמות הדוממת מלאת החיות. מעולם לא חשבתי עליה קודם
 כעל מלאת חיות, אך כזאת היא הייתה. חיינית ומוחשית להפליא, כמעט אנושית
 אפשר לומר. הכוהנת השמנה לבורשת השחורים, שלעיניה שקים שחורים משורטטים
 בקווי כחל אשר שירתה במקדש, הייתה פחות ממשית מהצלם הכהה אשר ישב

שרון שמע עמר

עמק אני

עמק אני
נפרשת שורות בין רגבים
עליות מורדות בדרךכים,
עקולי צבעונין חומים ירקים
באדמה סימנים.
והיו תנועות על פני גופי.

עולים מתוכי
פרות בסתנים
פורצים מבטן נצנים,
תולדות יפי
פורחים
וקמלים
והיו שלפים נושמים בסוף ימים חמים.

בעת שקט נשמעים
מים ממקור החיים,
גמות עמקות אדמה תחוה שבי,
עמודי ברז בגבולותי
שם פסיעות ההלך בחלוף מעופי צפורים
ואינני אלא
קני דמותי הידועים.

לצידה. הובלתי לשם בין סמטאות צרות ברחובות מהבילי קטורת, אפופי מוסיקה
חיה הבוקעת ממקדשי המעט המנוקדים בהמוניהם בכל קרן רחוב. דוכני בגדים
ובדים צבעוניים למכביר תקפו אותי, יותר נכון, את מחילת ההזיה שבתוכה הייתי
גלול, ולא נתנו מנוח להווייתי. מזלנו שיש לנו שקי דמעות אחרת היינו מתפוצצים,
גם אם הדמעות יבשו ונתגבשו לקריסטלים קטנים. הייתי נתון לאיזשהו כישוף שהיה
צריך להסיר, למחות מעליי. הכוהנת זיהתה רוח רעה, דיבוק, שד, שנדבק אליי, כסס
בנשמתי וטרף את דעתי. ידעתי את השמות של הרוחות הרעות הללו כולן: אבי
מולידי, השירות הצבאי, חוסר הביטחון התהומי ודימויי העצמי השפל, הרגישות
שאיתה באתי לעולם ושנאלצתי לשאת עימי כאות קין וכצלב. מלאכת ההתאמה
עדיין לא נשלמה. המוען והנמען עדיין מחפשים את הדיבור הישיר, הנכון, המדויק,
את אותה הלימה בין קולט לנקלט, בין אור לכלי, ממד שבו שאר רוח אינו ביטוי
גס כי אם שערי שמיים פתוחים לרווחה המזליפים עליך טללים של עדנה, מתיקות
וריח ניחוח של אדמה רטובה לאחר הגשם. אני מתחנן אליך אלוהי המונוגמי,
המונוליטי, המונותאיסטי, אנא אל תשפוט אותי בחומרה. מעולם לא שכחתי אותך,
גם לא כשכרעתי אל מול עיסת החומר מעשה ידי אדם.

מתוך ספר שבכתובים "על זהות: הודו - הסיפור האמיתי"

דור שני

סבא שלי מלמד אותי לאכול
לחם
עם בצל
מראה לי את הכוכבים
במרפסת הזויה
קרובה לאלהים.

בסלון

קול

כלוא בקפסת הרדיו

הגדולה

מנסה לומר

משהו...

אני לא דור שני

לשואה "ההיא"

אלא לשואה

הזאת.

קרעים

פעם חשבתי שאוכל להיות
בלרינה
בסטודיו של "דינה ונחום שחר"
אבל הפסיקו
לי ת'שעורי בלט.
חשבתי שאוכל לשחק
ב"משפחה"
עם כלי הפלסטיק האדומים,
ב"פ-י-נ-ו-ק-י-ו" בחצר
עם הילדים
לשחק ב"אמא"
וב"חברה הכי טובה".

אני אוספת תצלומים

בשחר לבן

אף פעם לא הצלחתי

להשחיל

חוט בחר קטנטן

של מחט

בשביל לתפור את

הקרעים.

טעות

נשארתי לבד.
תהום פעורה תחת רגלי
יסודות עמקים אותם יצקתי
נעלמו בלא היו

האל
הגדול הגבור והנורא
אל עליון
עזב אותי כאן
לעשות טעויות
לפל.

צניחה חפשית, ממש כף
ממתין למצגה שיפתח

צולל
למקומות אליהם חשבתי שלעולם לא אגיע
הוא אמור היה להיות שם בשבילי
ללטה, לשמר, לעצר, להרגיע

בינתיים אני בקשי מחזיק
צל חור של אדם
איך אוכל לנחת בשלום
לחצב מחדש יסודות
על אדמה זרה, מנכרת
עליה מעולם לא צעדתי
אופטימיות וטוב נצחי
מתרסקים כעת יחד אתי
בחירה
חפשית

עצית

דבר אלי עצית,
אתה שומע?
הקיץ תם
אנשת הרוח בעלים
לוחשת לי
וגם אתה אומר
לא למהר

לא למהר
להכות שרשים
חכי

הצמאון והדממה
עוד ישטפו אותך
משרש עד צמרת
צפורי געגוע
ישירו על סתו
היי
סבלנית
תורו עכשו

תורו להסיט עננים אל שמיך
לירות טפותיו אל לשד עלעליך
ותכף יגיע תורך
להסמיק במבוכה
להניח לכוח המשיכה
לעשות כף כבשלו
חסרת אונים

חסרת מנוחה
תעמדי מולו
כאלו שיש לך ברכה
פשוטת עלים
עירמה
ודוויה
תעמדי
כל החרף
עדות עצמית לזכרך
שהיה

ותמתיני
תמתיני
זקופה וקלה
לאביב שיבוא
הוא יבוא
הוא כבר בא
הנצן הראשון
שינץ

התחלה

פרס היצירה ע"ש מרווין ריינשטיין לשנת תשע"ו

"...אני קורא חוויה למסע אל סוף האפשר של האדם. כל אדם יכול לא לצאת למסע הזה, אבל

אם הוא יוצא, זה מותנה בשלילת כל הסמכויות, הערכים הקיימים, המגבילים את האפשר..."

(ז'ורז' בטאיי, "החוויה הפנימית", רסלינג, 2010).

בהמשך למסע המרתק והמאתגר שיצאנו אליו עם פתיחת מסלול "אמן-מורה" בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב-תחומית, הכריזה הפקולטה ללימודים מתקדמים על תחרות יצירה ע"ש מרווין ריינשטיין ז"ל, שהועיד את עיזבונו למתן מלגות לעבודות מצטיינות בתחומי התרבות היהודית במובניה הרחבים ביותר. ייסוד פרס היצירה מאפשר להוסיף נשמה יתרה לתשוקת הדעת והלימוד, להעצים את מבוע הרוח במסלולי הלימוד האקדמיים ובמעשה החינוכי שלנו. הוצאנו קול קורא לסטודנטים מכל המסלולים בתואר השני והזמנו אותם להגיש יצירות מתחומי האמנות הוויזואלית והמילולית בנושאים שעניינם זהות, מקום, יחסים, שורשים, השתנות, הגירה, דו-קיום וסוגיות נוספות הנוגעות לתרבות היהודית ולמפגש שלה עם תרבויות אחרות בארץ ישראל.

היצירות הוגשו בעילום שם לוועדת שיפוט שכללה את ד"ר יעל פויס, ד"ר חני רם, פרופ' עידו יצחקי ופרופ' משה יצחקי.

הבחירה הייתה לא פשוטה אך בסופו של ההליך הוכרו הזוכים:

במקום הראשון זכתה איריס ברנע ממסלול "אמן-מורה" על עבודת צילום מרתקת - "לסובב ת'ראש לקיר וכתף ימין לכיוון בית אלפא", המלווה בטקסט תיעודי-ספרותי-פרשני.

במקום השני זכתה ענת גולדמן מתכנית ה-M.Teach על הסיפור: "עורי, עורי שיר דברי".

במקום השלישי זכו שניים:

שלומי ללוש ממסלול "אמן-מורה" על שני שירים: "גוף" ו"חזיון תעתועים".

אדווה טל-אור אמורי מתכנית ה-M.Teach על הסיפור: "כולנו בני דוד".

עבודתו של גיל צורי ממסלול "אמן-מורה": "טליתות וכאפיות" זכתה בציון לשבח.

ברכותינו לזוכים, להמשך יצירה פורה המוסיפה טוב לעולם.

איריס ברנע, מתוך: לטובב ת'ראש לקיר וכתף ימין לכיוון בית אלפא, 2015, צילום סטילס מתוך עבודת וידאו

איריס ברנע, מתוך: לטובב ת'ראש לקיר וכתף ימין לכיוון בית אלפא, 2015, צילום סטילס מתוך עבודת וידאו

לסובב ת'ראש לקיר וכתף ימין לכיוון בית אלפא

"...לְעוֹלָם לֹא יַעֲבֹר קוֹל הַנְּעֻגִים אֶת הַסֶּף..." יונה וולך

נולדתי בקיבוץ, דור שלישי. אימא שלי, גם היא נולדה בקיבוץ, דור שני לניסוי. אבא הצטרף בשלב מאוחר יותר, במסגרת גרעין נח"ל. גדלתי בקבוצה. קבוצת "צאלה". כך הוגדרה זהותי. ילדה, ובהמשך נערה אחת, מקבוצה. קבוצה שוויונית. לבשנו אותם בגדים, התנסינו באותן חוויות. האינדיבידואל התמוסס לתוך הקולקטיב. החוזקות, החולשות, הרגשות - הכול התערבב ונמהל. אחת התובנות שחלחלו לתוכנו לאורך השנים הייתה הצורך בהסתרה. בשתיקה. בעבודה קודמת שלי הצגתי מוצץ גדול ומיטות ברזל שבנית, וכיסיתי את כל האלמנטים בניילון נצמד. יצר ההישרדות במסגרת הקבוצה הקהה רגשות. השתיקה. גם את יכולת הביטוי האישית. הקול האישי, לא נשמע.

מי שגדל בקיבוץ בשנות הלינה המשותפת, יש לשער שבחלוף השנים יתעוררו אצלו שאלות נוקבות הקשורות לזהות, לשייכות. הייתי ילדה קטנה, נולדתי לתוך זה ובאותן שנים לא עסקתי בשאלות אלה. אבל חשתי דברים שלא יכולתי להסבירם וממילא לא היה מקום לבטא אותם.

כאמור, אסור היה לחשוף חולשות ורגשות נחשבו לחולשה. אימא שלי הייתה מטפלת של אחת הכיתות. כל ערב, בדרך מבית ההורים לבית הילדים, הייתה מזרזת אותי. ואני הייתי מכינה את עצמי לפרידה מאימא, שתמיד מיהרה להשכיב את קבוצת הילדים שלה. הכנתי את עצמי להתמודדות עם הפחדים מהחושך, מהנטישה. בעיני הילדה שהייתי, ההתמודדות הזו נראתה הגיונית.

גדלתי בקיבוץ, בתקופה בה "שלי" היה נחלת הכלל. כפי שהיטיב לתאר זאת משה שנו, שכתב על מהות השייכות הקיבוצית, על תפיסת המרחב הפרטי והמרחב הציבורי בחברה הקיבוצית. שנו מתייחס לשייכות פרטית - אישית, מול שייכות ציבורית - קיבוצית. זהות פרטית במרחב פרטי מול הכרה במרחב הציבורי. כל השייך לחבר הקיבוץ אינו שלו, אלא של הקיבוץ. אין "שלי", יש "שלנו", במובן הפיזי, ובמובן הרגשי.

כיום אני אדם בוגר, אימא לילדים, עדיין חיה בקיבוץ בו נולדתי. עברתי שינוי. גם המרחב שבו אני חיה עבר שינוי. הקיבוץ של היום אינו אותו קיבוץ בו גדלתי. תהליכי השינוי הכלכליים הובילו לשינוי בתפיסות החברתיות. למרחב הפרטי מקום גדל והולך. ה"שלנו" מצטמצם, משאיר מקום גדל והולך ל"שלי". ילדיי חוו את השינוי, גרים בביתי שלי וגדלים במציאות שונה לגמרי. בית הילדים של היום משמש רק לשעות היום. אני זו שהקריאה, ועדיין מקריאה, סיפור של לפני השינה. אני זו שמכסה ומנחמת בלילות של פחדים. הלינה המשותפת הסתיימה, ואתה תם עידן.

אני מצלמת באותם מקומות כבר תקופה ארוכה מאוד. החיבור שלי למקומות אלו חזק. אני פוקדת אותם תדיר. בהחלטה מודעת, חוזרת לאותם מקומות, מחפשת איזה קוד פנימי דרך המראה/מבנה הקבוע/מתחלף. חוזרת אל הזיכרונות. הסביבה אותה סביבה, מזג האוויר משפיע על החי והצומח. הזמן רץ קדימה. כך גם געגועים למשהו לא מוגדר. הזמן מחולל שינויים, משאיר אותותיו, מסווה, מכסה דברים אותם ראיתי ואינם עוד. אני מסתובבת עם המצלמה, מביימת/בונה את הנוף שמולי. יודעת מה מחפשת.

המצלמה מכוונת אל המרחב הפיזי שבו נולדתי, בו צברתי חיים. זוהי סביבת נוף העמק. האדמה ספוגה זיכרונות ופעולות קולקטיביים. זוהי גם הסביבה האישית שלי, אותה תבנית נוף פנימי/חיצוני מופר. אני חוקרת תחת פילטר אישי מצד אחד ומאוד לא אישי מצד שני. זוהי הסביבה הקיבוצית הארץ-ישראלית, בה גדלתי. רגלי דורכות היום, כאדם בוגר, באותם המקומות בהם דרכנו כילדים בחינוך המשותף. העקבות אותם השארנו כקבוצה, אותם השארתי אני עצמי, קיימים על פני השטח, ובתוך הנפש פנימה.

צילמתי נדנדות על רקע נוף העמק. הנדנדות הונחו במקום שאליו אין הן שייכות. המסגרת הפנימית בצילומים קבועה. השינויים בדימויים (או הדמויות) המצולמות הוא העניין. הנדנדות אינן זוות ממקומן. הנוף מאחוריהן קבוע, משתנה לפי עונות השנה. כמו מצב רוח אנושי. העמדת את בני משפחתי על הנדנדות, את אבי קטוע היד שחגג שמונים ואחת, את אמי, את ילדיי שלי, את אחיי ואת כל ילדי המשפחה. נוצרה כאן סדרה המכילה דימוי אחד החוזר שוב ושוב, באופן רפטיבי. השינויים דקים. הדמויות המצולמות עומדות כשגבן למצלמה, עם הפנים אל הנוף. אחת מהוראות הבימוי שנתתי לאבא שלי הייתה: "כתף ימין לכיוון בית אלפא." משפט זה שנאמר כהנחיה במהלך הצילומים, ביטא באופן לא מודע את מהות השינוי ואת הרצון לפענח מערכות יחסים ביני לבין המקום וביני לבין הנוף. לגב יש משמעות

ענת גולדמן

עורי עורי שיר דברי

אמא קנתה לי שמלת טרלין לבנה עם משבצות תכלת. אהבתי מאוד ללבוש את השמלה הזאת שהיתה מלכותית וחגיגית למרות העקצוץ הקל שליווה את לבישתה. יום שישי הגיע, הרדיו במטבח שר לבורקסים את פרשת השבוע בנוסח אשכנז, ספרד ותימן בסימטריה עדתית מושלמת. ואני הגחתי בטבעיות מתוך התלבושת האחידה הירקרקת של בית הספר "מעלה" לתוך המקלחת הרוחת, שבה - כך למדתי - משאירים את הלכלוך של כל השבוע. חפפתי ביסודיות את שערי הקצר, התנגבתי במגבת הוורודה הפרטית שלי והחלקתי לתוך שמלת השבת. לרגע קל הייתי בעיני חנה'לה מהסיפור חנה'לה ושמלת השבת, וכוכבים בצבצו משמלתי המלכותית. אמא עזרה לי לרכוס את השמלה ולקשור את הסרט מאחור, אבא התעקש לעשות לי פן כדי שלא אצא בשיער רטוב, והופ - נשמעת צפירה ברחובות ירושלים. נכנסה השבת לביתנו.

אמא וסבתא ממי הדליקו נרות ופצחו בתחינה ארוכה בדמעות לא מובנות לי. אבא המתין בקוצר רוח ליד הדלת וזירז את אמא. יצאנו מהבית.

רחוב יפו נמתח לפנינו חגיגי נקי ושקט מהרגיל. פה ושם עבר איש עם טרנזיסטור צמוד לאוזן, אבל רוב העוברים והשבים היו אנשים כמונו - משפחות בבגדים חגיגיים. מולי אחי הגדול ואני רצנו מלפנים, נעצרים ליד חנות הצעצועים "שלגיה" ומסתכלים בפליאה על הרכבת החשמלית שנסעה על פסים אינסופיים בכל רחבי חלון הראווה, ועל שלושת הברווזים שנעו מעלה-מטה-מעלה בתנועה מהפנטת. תנועה שהופסקה רק כשמקורו של אחד מהם צלל לתוך כוס מים שעמדה לפניו. ושוב - מעלה ומטה ומעלה, ואבא ואמא כבר היו הרחק לפנינו. חלונות הראווה של החנויות הסעירו את דמיוננו, הבובות גדומות הידים, זוגות הנעליים הבלתי-אפשריות ואפילו הגופיות הלבנות הארוכות שנתלו מתוחות על חוטי ניילון נסתרים. רחוב יפו היה הממלכה שלנו, שעצרה נשימתה לרגע לכבוד השבת.

בכיכר הדוידקה פנינו ימינה. בשכונת גאולה אפשר ללכת על הכביש בשבת. הכביש אמנם היה מלא מפה לפה באברכים בחליפות שחורות ובכובעי פרווה, ובקבוצות של ילדות ונערות שלכולן היו צמות ארוכות ונעלי לכה מבריקות. ברחוב

סימבולית. "לסובב תראש לקיר", היה משפט שהדהד בכל שנותיי בחינוך המשותף. כולנו, כל חברי הקבוצה ישובים בפיג'מות מקשיבים לסיפור של לפני השינה שהקריאה המטפלת, ושלאחריו נשלחנו למיטות, כשהמטפלת עוברת ביננו, מכסה בשמיכה, ומבקשת "לסובב תראש לקיר". זה נצרר במוחי, כמו מנטרה. לסובב תראש לקיר. לא לשאול שאלות. כאילו הקיר יקשיב לרחשי ליבי, ילטף וירפא את פחדיי.

היחידים העומדים עם הפנים למצלמה, עם הגב לנוף, הם הנכדים, דור ההמשך, הדור הרביעי. חלקם גדלים במקומות אחרים, אלו שגדלים בקיבוץ גדלים למציאות קיבוצית שונה לגמרי. הקיבוץ עבר הפרטה. השינוי מוליד הפרדה, מרווח, בין הציבורי לפרטי.

בקטלוג תערוכת 'לינה משותפת' ישנה התייחסות לאלמנט המבני החזרתי כעניין בעל משמעות בחברה הקיבוצית: "הקושי לייחד מרחב לדימוי יחיד ולמקד אליו את כל תשומת הלב הסתבר כקושי אימננטי, טעון משמעות: מעין אי יכולת לעצור, לבלום או להסתפק במופע חזותי בודד; שכן מיד אחריו מצטופפים האחרים הזהים לו בדיוק, מתגודדים ויוצרים שורה או קבוצה, או דבוקה של דימויים".

בצילומים נוכח סדר, נוכח סיפור. נוצרות מערכות יחסים. מוצג תהליך השתנות. השתנות הנוף, השתנות הגוף, השתנות החשיבה. נוצר מתח בין כוח וחולשה. בין נוכחות קיימת או נעדרת, התמונות מציגות/מספרות על אירועים שקרו, או לא קרו. פעם, מי שהייתה ברשותו מצלמה, נחשב קוסם. צילום מקפיא רגע, משמר. מבודד סיטואציה מהמקום שלה. יוצר הפרדה מהמציאות. משאיר עקבות. המצלמה שלי היא כלי להבעה. הצילומים שלי משאירים עקבות. העקבות הללו, בכוחם לברוא מציאות חדשה. המצלמה היא חלק ממני. תגובה - בין אם למציאות חיצונית, בין אם למציאות פנימית. המצלמה מנציחה רגעים. מנציחה מצבים. מנציחה מציאות - פנימית וחיצונית. אלו הם מעגלים השזורים עמוק בהווייתי. יש בי מוסיקה. מקצבים מתנגנים בי. הקליק של המצלמה הוא המוסיקה והמקצב.

הצילומים שלי הם הַמְשָׁכָן של מחשבות, הַמְשָׁכָן של המחשבות.

בצילומים אלו נוכחות להשתנות הנוף,

להשתנות הגוף,

להשתנות המציאות.

הקיר יודע.

לסובב תראש לקיר.

עמוס נפרדה אמא מאתנו והמשיכה לבקר את סבתא ננה. ואנחנו- אבא, מולי ואני - עלינו במדרגות לבית הכנסת של העדנים.

זקני העדה כבר התקבצו והתיישבו על הספסלים הגבוהים עמוסי הכריות. דוד יעקב החזן כבר עמד על התיבה שבמרכז בית הכנסת וחיכה. הוא לא היה דוד פרטי שלי אלא דוד של כל המתפללים בבית הכנסת. היתה לו חזות שברירית במיוחד, פנים מצומקות וזקן תיש לבן. אבל היה לו קול של אחד ממלאכי השרת. כולם שמחו לפגוש את אבא שלי, שנחשב צעיר בבית הכנסת הזה. בערבי שבת מולי ואני היינו הילדים היחידים בבית הכנסת, מה שזיכה אותנו אוטומטית בהמון סוכריות טובי עם ציור של סנונית על העטיפה. אם יש דבר שאהבתי יותר מסוכריות טובי, זה היה לשבת בין אבא ומולי על הספסל הגבוה, לאכול סוכריה אחרי סוכריה ולהצטרף לתפילה.

העדה העדנית בירושלים הפליגה סוף סוף לתפילת השבת. דוד יעקב התעטף בטלית, הסתובב אלינו וקרא: "לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבי-לה". והזקנים העדנים הפכו באחת לקהל קדוש ששר במלוא כוחו בכוונה רבה ובתיאום מופלא - גם אם כל אחד בסולם אחר.

יכולתי להסתכל בסידור כי כבר ידעתי לקרוא מצוין, אבל ידעתי בעל פה את כל התפילה ואהבתי לשיר במלוא גרון יחד עם כולם. הסופן החריף שלי התמוג להפליא עם נהמת ההמון ששאג "התעוררי התעוררי כי בא אורך קומי אורי עורי עורי שיר דברי", כשצמחו לקהל הזה כנפיים עת השתחוה וקרא בכוונה גדולה "בואי כלה בואי כלה", כששרנו בלחן מופלא ובלתי אפשרי את המשפט הציורי "עלי היגיון בכינור", ואני דמיינתי בחדות התפיסה של ילדה בת שש "היגיון" זה כנראה המנגינה הזאת שאנחנו שרים. השיא היה אחרי תפילת העמידה כשכולם כאיש אחד צעקו ממש את "אדון עולם" בניגון העדני, תוך שהם מקפלים את הטליתות ומתחילים בתזוזה החוצה. ממש אותן מלים (עם תוספת קלה) כמו בתפילה בבית-הספר. אבל איזו מנגינה. איזה גרוב. אין דברים כאלה.

אבא כבר קיפל את חפציו ועמד לצאת גם הוא. אני עוד ישבתי על הספסל - מושכת את הרגע האחרון של התפילה. ואז נעמד לידו מישהו. אני לא זוכרת מי. "גדלה הילדה שלך בלי עין הרע" אמר לו, "בעזרת השם עוד מעט צריך חתן"... ואז הוא הוסיף, יותר בשקט, שרק אבא ואני נשמע: "זה לא מקום בשביל בחורות, עייב יא אבני, זו בושה בני, אם היא באה שתשב בעזרת נשים".

אני זוכרת את הלחיים שלי בוערות ואת המתוק ורוד של הסוכריה שנכנס לי לאף כשעצרתי את הדמעות. ישבתי בראש מושפל ונעצתי מבט בשמלת הטרליין

הלבנה ובמשבצות התכולות, שהפכו באחת לראיה מרשיעה. לא אמרתי כלום וגם אבא שלי. הוא היה ועודנו תמיד בצד שלי, אבל הדרת נשים לא היתה אף פעם חלק מהותי באג'נדה שלו. בערב שבת הבא ובאלה שאחריו המשכתי עם אמא לסבתא ננה. לא רציתי לשבת לבדי על ספסל העץ הקשה שבכוך מאחורי המחיצה. שנים רבות עברו מאז הרעים אל הכבוד על מים רבים, החיים שלי התנערו למסלול מקביל, ובת הזקונים שלי כבר בגיל שבו הייתי כשנולד הסיפור הזה. במקום בית הכנסת הקימו בניין משרדים, וזקני העדה - רובם נותרו רק בזיכרון. אינני אוהבת לבקר בבתי כנסת, אפילו בביקורים הנדירים בירושלים בחגים משתלטים עלי תחושת הזרות, ואני מוותרת על הניסיון. אבל תפילת השבת העדנית מתנגנת בראשי כל יום, בלופ אינסופי מאז ועד היום.

ועדיין אני שרה ולעולם לא אפסיק לשיר. שואלת את עצמי איזו תרבות אני מעדיפה - את זו שנשטתי, המסרבת להכיר בזכותן של נשים להשמיע קולן עם הקהל. או את התרבות המתקדמת שאליה היגרת, זו שמעודדת נשים לפצוח בשיר - בתנאי שהן ניהנות בלוק ובטקסט הנכון.

שלומי ללוש

גוף

גוף מתבלה
ככלי אין חפץ בו

רגבים רגבים נצברים
נאספים אל עמם, ברצינות תהומית
(כזו של שפה תנכית)

לובש צורה מוזרה, מניריסטית
מעוותת קמעה
מגמגמת
חלושה
ופחוסה
מאבד הדרת נעורים,
נכנע לכוחות משיכה

גוף מתבלה
מתבלה במכמני הגורל

שלומי ללוש

חזיון תעתועים

והיא תסב את פניה
ערפה
דבר מה נתף בקר.
שאון טריקת דלת, קולות אסורים,
אסירי זמן שאינו אפל
אסורי אהבה ששמה לאל
הבלים!
חבלי שנה טווים קורים
נאני עדין ער
חזיון תעתועים.

כולנו בני דויד

לפעמים בערב, כשהרוח חזקה, היא יכולה לשמוע את גלי הים נשברים על החוף הסלעי. יש גם ריח של ים, אבל הוא ריח לא נכון - הים כאן לא נכון, היא חושבת. יותר מדי שנים היא העבירה על חופים של חול זהוב וגס, עם קריאות מציל כועסות ועשן של מנגלים, מכדי שתוכל להרגיש בבית ליד ים אחר; חוץ מזה, היא חושבת, אני לא באמת רוצה להרגיש בבית כאן. הבית נשאר שם, בארץ שהייתה פעם ישראל, לפני המלחמה הגדולה, לפני שעזבה בידיעה שלעולם לא תוכל לחזור.

בית הוא דבר מוזר, היא חושבת. נולדתי וגדלתי בארץ כל חי, והיא הבית היחיד שהכרתי; אבל משום מה, תמיד היו אנשים שלא הסכימו איתי על כך. היא נזכרת פתאום בתקרית קטנה ומשונה כשהייתה תלמידה בכיתה ג': הם למדו על מלכות דויד ועל שושלת המלוכה שהוא ייסד; תנ"ך היה אחד המקצועות האהובים עליה, והיא הכירה את כל הסיפורים שלמדו. המורה שאלה את הכיתה: "למה התכוון אלוהים כשהוא הבטיח לדויד את המלכות?" והיא ענתה, "הוא התכוון שהילדים של דויד יהיו תמיד מלכים." "נכון מאוד!" ענתה המורה, "וזה אכן מה שקרה. שושלת דויד ושבת יהודה קיבלו את המלוכה, ואפילו אחרי הגלות יהודה נשארו מאוחדים. בעצם, בכל היהודים עוד זורם דם דויד ושבת יהודה." היא זוכרת את הבלבול שתקף אותה באותו הרגע: הרי אימא שלה התגיירה ואבא שלה היה נוצרי, ואפילו בכיתה ג' היא כבר הבינה שגיור הוא לא קשר-דם. היא זוכרת איך הרימה את ידה, ואיך המורה חייכה אליה בעידוד - בוודאי מצפה לעוד שאלה חכמה. "לי אין." "אין לך מה?" שאלה המורה, עדיין עם החיוך המעודד. "אין לי דם של דויד. רק אני ואימא יהודיות במשפחה, כל השאר נוצרים." החיוך של המורה קפא, וכל הכיתה הסתכלה עליה. היא זוכרת את השקט שהשתרר, אבל כבר לא זוכרת מה קרה אחר-כך.

אולי זה התחיל שם? תחושת הזרות, הצורך להוכיח שהיא שייכת - האם זה התחיל באותו שיעור תנ"ך? יכול להיות. אבל אז היא חושבת לעצמה, זה לא נגמר שם. הרי היא גדלה מוגנת בקיבוץ, היכן שאדם נשפט לפי עבודתו ולא לפי מוצאו; גם אם היא לא מבני דויד, לאף אחד זה לא יפריע כל עוד היא תתרום את חלקה ותהיה אדם טוב. ואז היא התגיירה לצבא והלכה לטירונות, ופתאום התחילו לקרוא לה "אשכנזייה". בהתחלה היא אפילו לא הבינה למה הם מתכוונים - היא מעולם לא

כונתה כך, וגם לא הבינה מי הם ה"מזרחים" שמולם היא מוצבת. נכון, גם בקיבוץ היו אנשים שהגיעו מארצות ערב: שולה המטפלת באה מתימן, ההורים של רובי הגנן עלו ממרוקו, וסמירה הייתה מספרת על הילדות שלה בעירק. אבל למה זה נחשב לכל-כך מוזר, היא תהתה. הרי אותם האנשים היו חברי קיבוץ, התחתנו עם ישראלים או עם מתנדבים ומעולם לא שאלו אחד את השני אם הם אשכנזים או מזרחים. היא ידעה שהייתה אפליה קשה פעם, ושהמון עולים חוו יחס נורא, אבל העולים שהיא הכירה לא תיארו חוויות כאלו - והם מעולם לא הביטו בה בבוז, כאילו היא עשתה להם רע. אבל כאן היו חיילים שסיננו לעברה "אשכנזייה", ונעצו בה מבטים סולדים, ולעגו לה על הדיבור שלה. היא החליטה לעשות מעשה, ולהילחם חזרה: כל פעם שהיו קוראים לה כך, הייתה מחזירה: "אני לא אשכנזייה." זה תמיד הפתיע אותם. "מותומרת, לא? אז מה את?" "אני ישראלית", הייתה אומרת, ומשיבה מבט מתריס. "נו, את סתם אומרת עכשיו. אין מצב שאת לא אשכנזייה," היו ממשיכים להתעקש. ואז הייתה מנחיתה את המכה הסופית: "אשכנזייה היא יהדות מזרח-אירופה. המשפחה שלי לא יהודית ולא ממזרח-אירופה." ומול מבטם ההמום והמבולבל הייתה מפנה את הגב בהפגנתיות. ניצחון קטן בקרב, אבל כבר אז חלחלה בה התחושה שלמרות הכול, היא מפסידה במערכה.

הלילה קר ליד הים, והרוח מרימה חול שמצליף בגדרות העץ. היא עוברת בחדרים, בין כל הארגזים והחבילות המוכנות למעבר, ומוודאת שכל החלונות סגורים. אבל את דלת ההזזה למרפסת היא משאירה פתוחה; דרכה היא רואה את הירח עולה בין העננים באופק. היא לובשת סוודר עבה כנגד הקור, ולוקחת כוס קפה לוהטת לכיסא הנצרים בחוץ. אף אחד לא קורא לה אשכנזייה כאן; חוץ מזה, היא חושבת, השיער שלי כבר אפור מכדי להיקרא בלונדיני.

היא מהנהנת לעצמה, כן - שם התחילו הסדקים להתפשט. הייתה תקופה קצרה שבה הרגישה כאזרחית ככל העם, אשר ניגשת לבהירות במטרה להכריע את עתיד מדינתה באופן דמוקרטי, אך תמיד היו אנשים שהטיחו בה את הכינוי "אשכנזייה" - לרוב עם כינוי הגנאי "בוגדת". העובדה שרבים מחברי הקיבוץ שלה הצביעו לימין לא השפיעה - לאומיות הפכה ללאומנות כשמפלגת השלטון החלה לחבר בין פלורליזם לכפירה. כאשר למדה באוניברסיטה ראתה כיצד היא הופכת מאזרחית אחראית ששירתה את מדינתה ל"עווכרת ישראל", "בוגדת", ו-"זונה של ערבים". כשהייתה הולכת ברחובות ירושלים למדה להביט היטב לכל עבר, כי מכל מקום יכולה לפגוע בה יריקה מיהודי קנאי או תנועת יד מגונה מצעיר מוסלמי. פעם פחדה כי הלכה במכנסיים קצרים, ופעם - כי דיברה בטלפון בעברית. באותה עיר משוגעת לא הייתה יכולה לבצע תנועה מבלי

גיל צורי, טליתות וכאפיות, 2015, עיבוד מחשב

לחשוש כי היא תגרור תגובה פוגענית ממישהו, אבל מעל הכול, הכאיבו לה הילדים שעמם עבדה כשהיו מדקלמים לעצמם "מוות לערבים" ו-"שמאלנים בוגדים"; הם לא מבינים, חזרה ואמרה לעצמה אז, הם לא מבינים מה הם אומרים. הם לא מתארים לעצמם שהם מדברים על חברים שלי או עלי. אבל הקריאות נמשכו, והיא נכנעה ועזבה. רעד עובר בכל גופה, ולא רק בגלל הקור. היא זוכרת את הילדים הללו עדיין, ובייחוד את הנער המקסים והעדין שהפך לחייל כועס ששבר את זרועה בהפגנה. היא יצאה לרחובות עם עוד עשרות-אלפי צעירים כדי לעצור את החוק שדרש לאסור על לא-יהודים להחזיק במשרות ציבוריות; היא הוכתה, נפצעה ונעצרה לעשרים יום, והחוק עבר. ולי היה מזל, היא מחייכת במרירות; אני שרדתי את ההפגנה הזו - 27 אנשים אחרים לא היו בני-מזל עד כדי כך. באותה תקופה שחורה החלו גם ההיעלמויות: חברים מהעבר, מכרים מהעבודה, חברת-ילדות אהובה. הם נעצרו על פעילות טרוריסטית ואנטי-ציונית, וכל פעילי זכויות האדם בעולם לא יכלו להחזיר אותם אליה. הם נבלעו בבנייני החקירות והעולם המשיך כסדרו, שוכח שהם התהלכו בו וניסו לעשות משהו טוב. אבל אני לא שוכחת, היא מוחה דמעה. השמות שלכם מלווים אותי בכל מקום - שם מקועקע ליד כל צלקת שהסבו לי שיטות החקירה שהממשלה אישרה כדי למגר את "גלי הטרור".

בעוד הירח שוקע לעבר המים, השמים מתחילים להתבהר. כבר בוקר? היא ממצמצת. גם הלילה היא לא ישנה. מדהים איך הזיכרונות הללו מרגישים אמיתיים יותר מעשר השנים האחרונות שבילתה בגלות. עשר שנים מאז שבני המשפחה בחו"ל הצליחו להבריח אותה מהארץ, ותשע שנים מאז שפרצה מלחמת האזרחים שהחריבה את מרבית המדינה. היום "ישראל" הוא שם שנאמר בלחש, בפחד - דוגמה לעוד רעיון מדיני אוטופי שנועד לכישלון. אבל לא בשבילי, היא אומרת, אני חייתי שם וגדלתי שם ואפילו עכשיו, אחרי כל הזוועות, אני יודעת שלא היה דבר אוטופי בארץ שאהבתי; זה היה הבית שלי, אפילו אם היה זה בית שסירב להכיר בי.

היום יגיעו המובילים, והיא תעזוב עוד בית. כמה בתים היא עברה, כבר אין טעם לספור. כמו בכל מקום אחר, גם כאן השכנים גילו לבסוף שהגברת המבוגרת והנחמדה היא "אחת מאלה", כלומר מישהי מאותה ארץ ידועה לשמצה שביצעה רצח-עם בשם הדת. החיוכים הפכו לעוינות, ובעל-הבית לא הסכים להאריך את השכירות - בדיוק כמו שקרה במקום הקודם ובוזה שלפניו. היא חושבת: לא אכפת להם אם אני בת של גיורת, או אשכנזייה, או שמאלנית; בשבילם אני פשוט ישראלית. ומבין שפתייה בורח צחוק קטן, שהולך ומתגבר ללא שליטה - צחוק שלא נפסק עד שמשאית ההובלה מופיעה על השביל.

שפות רוקדות

ילדה בקרע מתמשך
ללא ארץ או עם רבות מדי
מכדי לפרש רשת
יחידה של מלים ובטחון
מוכן לך הפרח
לרקד בין שפות
ככוראוגרפית של חיים
התובעת חזרות מקומיות
אף יותר ממה שיכולים לשאת
המקומיים

השסע בתוכך אינו חושף
תרבויות ושפות
מציג אותך כתצלום מרכב
מרבדי רבדים של
עצמי הנארג ונפרם
במקצב מאזן
הילדה שבך נתונה תמיד
תחת איום של
בגידה

שונות היא רוח או
הפסד בלי
סבה מובנת

בארץ זו את חיה
מתוך בחירה אף בבר בלי
לצית לכוראוגרף

שפה אינה רוקדת על
לשונך זכרון יומיומי
של חשכה דתית
במנור שבו שביסים
וגלימות שחרות אימו
עליך פלהק נצים מתקרים
להלעיטך באשמה

צליליהם המוזרים כמו
גם המיתוסים והפלהנים
אינם אומרים לך דבר
אף אין מי שייסביר לך מדוע
עליך להיות שם
חשכה רוקדת עם פחד
לרדף אותך עד בגרות
הצלב ממלאך יאוש
פן יהיו ידיו ורגליך
ממסמרות בסולידריות שחרה

היום אי-ידיעת

קרא וכתב בשפת

חינה הנכספים

משיבה אותך מדי יום

אל תהומות אין תקנה

של ילדות אין אונים

מסכת היכלת

ממאנת להתאים שפה ופנים

בחזרות על פחדים בלי פשר
את חותמת גזר מותרך

הלב מאיץ פעימותיו
כל אימת שהשג קורא לך
משקה יעדים מאימת החשך
עין תוכחה בולשת כל עת
ובכל פנות המנזר
עקצה עוד משתק
את הפשוטה במחשבותיך
מוחרר מסתחרר במעגלים נרחבים
מהר יותר ויותר במאמץ שוא
לאחז במחשבות די זמן
כדי שתנבט מחשבה שלמה.

מאנגלית: חגי רוגני

פולינה זובנוקו, "Лиса 1", 2014, טכניקה מעורבת, 20x35

פולינה זובנוקו, "Лиса 2", 2014, טכניקה מעורבת, 20x35

לאורה ויינברג, אייל, 2015, עפרונות צבעוניים ואקריליק על נייר, 50x40

לאורה ויינברג, מרינו, 2015, עפרונות צבעוניים על נייר, חוט תפירה, 35x24

המרה

בלילה הייתי מתחבא מתחת למטה
להמלט מאליהם.
הוא ידע אילו דברים אימים חשבתי
ועשיתי. אם הוא יכול לראות דרך הגגות,
מה התקוה?

אבל למה, חשבתי, הוא יטריח את עצמו
בשהנערים בדירה ממול ובמורד הרחוב
שוכבים ללא שמיות לעיני כל.
או כף קויתי, אפלו שאלתי למחרת
בשעורי היסטוריה או אזרחות כדי להיות בטוח.

בגלל זה, אמר אבי, הוא קנה
מנעול "קלאב" להגה של השברולט.
גנב היה יכול לפרק אותו בקלות או לשבר אותו.
אף שאר ההגאים, לא נעולים, ממש קוראים לגנב
מבעד לשמשות סתם כף ברחוב.
בעליהם, לא אבא שלי,
עלולים להתעורר לחנייה ריקה בקר בהיר אחד.

זה היה אותו הגיון, נדמה לי,
ששמר אותו לא פעם בבית מהעבודה
עם תריסים מורדים,
העתון פתוח כמה אינצ'ים מפניו
כספר תפלה טבלואידי.
לא זוכר אם הפך פעם דף.

לאורה ויינברג, מתוך תקשורת חלופית ותומכת, 2015, טכניקה מעורבת, 35x24

לא לגרום לדבר להתרחש

כך עשיתה אמי.
לאז אים צו רו (עזב אותו), היתה אומרת,
בלי לדעת שהיא פילוסופית,
מין ויטגנשטיין כזאת, לא פחות.
כונתה, בהתייחס לאחי,
היתה: אל תעשה לו פרצופים ואל תלעג
או תציק לו,
ולפעמים זה עבד.
"השירה אינה גורמת לדבר להתרחש"
כתב אודן, מה שטוב יותר.
זו היתה שירה, אמי, ייטס היידי.
משהו עמד להתרחש.
ואכן, לו היו שומעים לה,
כלום לא היה קורה,
והייתי נגאל.

זה גרם לי לאהב שירה ולא כלום.
צפורים יפות ביותר בעיני,
לא בצלילה או במעוף,
אלא כשהן דואות ללא נייע,
יציבות ורועדות באויר
כמתעמל על צלב הטבעות,
או כשהן קופאות במקומן
לספר לחתולים שהן אינן מתרחשות,
אלא קימות, כאבנים או כפריחות, רק שם;
סוסיים בהעצרים להאזין,
ראש מורם, זנב קשוי מאחור

כשאבד את מקום עבודתו רעדתי מתחת למטה,
משכתי מעלי בחשאי את הכסוי
וכביתי את האור האחרון.
כשהוא מת, קרע בחזהו
מקום שפלח אותו האור והעתון נפל,
אבדתי את אמונתי, ואז המרתי אותה.

היה גל של פריצות לא רחוק מהבית:
פורץ שהסיר את מנעולי הברזל החזקים
מגלגלי ההגה, הניחם בעדינות על המושב
והשאיר את המכוניות במקומן.
מלבד זה שום נזק, שום פגע.
אני זוכר אותי בוכה במטה בלילה בו תפסו אותו.

מאנגלית חגי רוגני

ביל פרידמן פרופסור אמריטוס לספרות אנגלית באוניברסיטת חיפה. כיום מרצה וחבר מועצת המנהלים במכללת סכנין להכשרת מורים. פרסם ספרי שירה, ספרי עיון וביקורת, וכן ספר על ההיסטוריה שבעל פה של אוהדי בייסבול. שיריו מתפרסמים בכתבי עת ברחבי העולם.

לירון יוחאי

בואו נדבר על זה באמת

בואו נדבר על זה,
בואו נדבר על זה באמת,
הורים,
הורים והשטויות שלהם.

"עד גיל 18 את תחזרי ב-12 בלילה הביתה ולא דקה אחת אחרי, ואם יש לך מה להגיד על זה תחכי לגיל 18 ואז תעשי מה שאת רוצה". ואז את מגיעה לגיל 18 והם אומרים לך: "כל עוד את בבית שלנו את לא תעשי מה שאת רוצה". "תורידי את הזבל בבקשה" עכשיו שביקשתם יפה אני ארוץ לזרוק. תודה רבה על הנימוס.

"כשתחזרי הביתה מהלימודים, תתלי כביסה, תכיני אוכל לאחים שלך, תעשי כלים, תדאגי שיסדרו את החדרים שלהם, תורידי כביסה ותכיני שיעורי בית" יש רק 24 שעות ביממה. נתת לי דברים לעשות שהם לפחות 29 שעות. תודה!
כשהורים מכריזים בקולי קולות "נגמר החלב" ברחבי הבית. ומצפים שמישהו מדיירי הבית יענה ואז הם אומרים לעצמם, אבל מספיק חזק כדי שכולם ישמעו: "רק לי אכפת מהבית הזה". באמת? את המסקנה הזאת הסקתם מחלב שנגמר? גאוניים! מחכה לשמוע על התובנות שיש לכם מהקוטג' המקולקל. אה כן, גם קוטג' אין.
את ואח שלך רבים על הטלוויזיה. אבא רוצה שקט ומחליט לקחת את השלט. "אתה לא תראה ואת לא תראי" ומשאיר אותך ואת אחיך להסתכל אחד על השני בתדהמה כאילו אתם שואלים את עצמכם "טוב אז מה עכשיו"... ובאשר לאבא החוצפן, הוא לוקח את השלט, מעביר לערוץ הספורט ומסתכל על שניכם במבט של "ננה בננה". ואז בתור ילד אתה לומד שאין לך על מי לסמוך אלא רק על אבינו, אבל זה שבשמים.

מי לא מכיר את המשפט שחורץ גורלות "אני בדרך הביתה השארתי בית מסודר אני מצפה לראות אותו מסודר". את והאחים שלך כמו אחרי יריית הפתיחה במשחקי האולימפיאדה מתרוצצים בבית מחלקים תפקידים. את אחראית רצפה. אחיך אחראי מטבח וסלון ואחותך אחראית חדרים. אבל עד שאתם מחליטים מי יעשה מה, אבא מגיע הביתה... מפה לשם את והאחים שלך כבר מחליטים לעשות התערבות איזה

עודד ברזל, אלתור במי מינור, 2015, שמן על קרטון ביצוע, 54x48

יצירה משותפת

אָבִי יִצְרֵר בִּי אֶת הַדְּבֹר
וְאִמִּי יִצְרֶה בִּי אֶת חַתּוּכּוֹ
אָבִי יִצְרֵר בִּי אֶת הַבְּקָרָת
וְאִמִּי אֶת הַדְּאָגָה הַבְּלָתִי נִגְמָרָת
לְסִפּוּק צְרָכֵי וְהַצְרָכִים כָּלָם
אָבִי יִצְרֵר בִּי אֶת הַמְּבֹט שְׂמֵחוֹן וְשֶׁעַל הָעוֹלָם
וְאִמִּי אֶת הַחַיִּים הָעוֹרִים וְאֶת הַחֲתִירָה הַבְּלָתִי מִפְּסִיקָה
אֶל אֶחָד הַחוֹפִים הַמְּסִימִים אֶת הַיָּם

אָנִי - יִצְרִיחַ מְשִׁתְּפָת
שֶׁל אֶהְבֶּה וּמְלַחְמָה שְׂסוֹפֵן בִּי
אָנִי - יִצְרֵר שֶׁל יוֹצְרֵי
וְעֵצֶר שֶׁל שְׂעוֹנֵי זְמַנָּם

אִמִּי יִצְרֶה בִּי אֶת הַרְכּוֹת
וְאָבִי אֶת הַקְּשָׁחַת הָאֵיבָרִים שְׂאֵל מוֹלָה
אִמִּי יִצְרֶה בִּי אֶת הַכְּשׁוּף
וְאָבִי אֶת הַהֶסֶבֶר הַהִגְיוֹנִי וְהַבְּלָתִי מִתְרַעַם לְכָל
אִמִּי יִצְרֶה בִּי אֶת הָאֵשׁ
לְגַפְרֹר אוֹתוֹ הַנִּיחַ אָבִי מוֹל עֵינֵי
גַפְרֹר שֶׁלְבַעְרָתוֹ הַסְּבָלְנִית אֵין סוֹף
וְשֶׁלְצִיּוֹן הַהֲתַחֲלָה
לֹא מְצֵאתִי מְלָה.

עונש תקבלו. והעונש תמיד נופל על יום שישי כאשר יש מסיבה מאוד חשובה שאם לא תהיי בה לא יישארו לך חברים!

הרגע הזה שאימא שלך מחליטה לעשות איתך שיחה על יחסי מין. (בבקשה לא). והיא דואגת להזהיר אותך ומסבירה לך על האקט עצמו בצורה שבא לך להתאבד אחר כך מהמבוכה. את מנסה להתחמק ולהגיד לה שאת הולכת לשאול את אבא, אבל היא אומרת לך "עזבי את אבא, אבא שחקן". ואז את מגלה שאת הגעת לעולם כתוצאה מלילה שהיה הרבה אלכוהול ומעט מאוד מילים.

כשאימא אומרת "מי שמבשל לא עושה כלים" זה לא הוגן. אבא לא בישל ולא עשה כלים אז למה אני צריכה? "אבא עובד קשה" אז מה, אני "לומדת קשה".

אז בואו נדבר על זה באמת.

אי אפשר איתם ואי אפשר בלעדיהם. המעט שתוכלו לעשות זה לחכות לגיל 18 ולגור לבד. אבל המציאות תשאיר אתכם אצל הורייכם עד שתסיימו את התואר הראשון. או עד שתתפגרו, אחד מהשניים.

נ. ב

אבא, אימא ברגעים אלה ממש אני שותה מהבקבוק, אין חלב במקרר, הארון לא מסודר, הבית נראה כמו אחרי מלחמה ומוזיקה מחרישת האוזניים מתנגנת לה בכיף שלה.

אבל היי,

לא תוכלו לעשות שום דבר בנידון!

יעל אורן סופר, ללא כותרת, 2016, שמן על בד וגזירות, 120x210

יעל אורן סופר, ללא כותרת, 2016, שמן על בד וגזירות, 120x210

רעות דריי

אחות

זְכָרוֹן יְלָדוֹת שֶׁל גּוֹשׁ מוֹצֵק, בְּלִתֵּי נִפְרָד
לֵילוֹת שְׁלֵמִים, אֵינְסוּפִיִּים, סִבְבָנוּ בְּסִלְיִים
מִתְעַרְבְּלוֹת יְחָדוֹ וּמִתְעַצְבוֹת אֵט אֵט, לֹא מְזַהוֹת כְּמַעֵט
נְתִיב הַזָּרֵם לֹא בְרוּר, גּוֹלֵשׁ מֵעַל תְּנוּחוֹת שְׁנָה וְקַמּוּרֵי מִתְכַּת
יְקוּם אֶחָד יִסְדְּנוּ אֹז, שֶׁל מַמְלָכָה דוּמָמָת
הֵיינו כְּפוֹסְעוֹת בְּתַהוֹ, מְקַרְטְעוֹת פִּלְסָנוּ
לֹא שְׁבִיל גִּישָׁה, לֹא תְנוּאֵי מְסֻדָּר
אֲחֻזְנוּ בְּסִבֵּךְ וְהִשְׁתוֹקְקָנוּ
לְגַמֵּעַ קֶצֶת עֲרֻגַת יְלָדוֹת
שֶׁלֹא הִבְנוּ
בְזִמְוֹן שְׁנַיִם, הַבְּזֵק שֶׁל רֵגַע, פְּתָאוּם הִיא מִתְמוֹסְסֵת

סיגל מזל, מונדיאל בברזיל, 2015, תחריט שעווה קשה ואקוויטנטה, 20x20

נאדיה

נוסעת מהעבודה בדרכי הביתה, אותו כביש, אותו רמזור, אותם פנים שאני רואה כל יום בדרך חזרה, הנה הכביש האחרון, "הכביש החדש" קוראים לו, למרות שהוא כבר כאן מוזמן. עץ אחרי עץ, בניין אחרי בניין. רגע, משהו מוזר: מפנה את מבטי שמאלה ורואה את בית הספר היסודי שלי, צבעו אותו בצבע חדש, צהוב לעזאזל, כל כך בהיר, כל כך בולט, למה עשו כך, הצבע האפור שהיה לפני כן היה מכוער פחות.

איך שנאתי את הימים הללו, ימים חסרי צבע. בבניין הזה חוויתי מלחמה של שש שנים ויצאתי ממנה עם צלקות, אבל יצאתי.

אני זוכרת את הסיט הגרוע ביותר שהיה בכלא הזה: נאדיה עובדת הניקיון. כל הילדים פחדו ממנה. כשהמורה הייתה מאבדת שליטה על הכיתה, רק לקרוא "נאדיה!" היה מרגיע את כולם. נמוכה, כהה, שיער קצר, מתולתל מחוספס, כרסה הולכת לפנייה. אני לא פחדתי ממנה, הייתה לי תמיד הרגשה שהיא בן אדם חלש, פתטי. למרוח דבק על פני ילדה בגן כי היא עצבנה את האחייני שלה? כן, זה מה שהיא עשתה לי.

באותו היום ישבנו במעגלים קטנים בכיתת הגן, כשהמורה עוזרת לקבוצה אחרת - רחוקה מהשולחן שלנו. איתי ישבו כמה ילדים, אולי שלושה, אחד מהם היא האחייני של נאדיה, אמיר. המורה שמה לנו קערת דבק באמצע השולחן עם מברשות, ואמרה לנו להדביק חתיכות נייר בצורת זיתים על ציור של עץ. פתאום אני רואה שאמיר לוקח את קערת הדבק ושם אותה אצלו. "תחזיר את הקערה לאמצע", אמרתי לו. "לא רוצה", הוא ענה לי, "היד שלי לא כל כך ארוכה, איך אשים דבק על המברשת?". באותה דקה ממש נכנסה נאדיה לכיתה, סתם ביקור שגרתי כי שעמם לה. היא באה לשולחן שלנו, מחבקת ומנשקת בפה המפלצת שלה את אמיר. "דודה, היא אמרה לי שאני גנב", אמר כשהוא מצביע עליי. בתנועה מהירה תפסה את המברשת שלו, שמה דבק ומרחה על הפנים שלי.

אני לא זוכרת מה קרה אחר כך. לא זוכרת אם בכיתי, או הלכתי למורה, לא זוכרת. אבל אני זוכרת שהיא נשארה בבית הספר, ושהייתה שם עד שעזבתי אחרי כיתה ו'. למעשה, הסכסוך שלי עם נאדיה לא הסתיים בפעם ההיא. כשהייתי בכיתה

ה' היא נכנסה יום אחד לכיתה, בלי לדפוק, כי בא לה. "אהלן נאדיה", אמרה המורה. המורות אהבו אותה, כי הייתה האויב שלנו, של התלמידים, הן אהבות כל מה שמדכא אותנו. כשנכנסה הייתה המורה באמצע פרסום הציונים. הייתה קוראת את השם ואומרת את הציון. שנאתי את זה, הטרידה אותי השאלה איך מרגישים אלה שלא רוצים שהציון ה"יפה" שלהם ייחשף בפני כל הכיתה. כשהגיעה המורה לשמי היא אמרה, "שירין, 93". לפתע פרצה המפלצת בצחוק: "מה!, שירין 93, איך זה קרה?". היא לא ידעה שהייתי מהתלמידים המצטיינים, לא הכירה אותי באמת. זכרה אותי מהגן, בשבילה הייתי "זאת שאמרה לאחיין שלה גנב". באותו הרגע הרגשתי כהר געש, רציתי כל כך להתפרץ ולשרוף את המפלצת. קמתי וצעקתי בקול שהפתיע את כל הכיתה ואולי גם את מי שהיה שמחוץ לכיתה: "אני מצטיינת, את מבינה, תסתמי את הפה שלך, אני מצטיינת הבנת!". ופרצתי בבכי. היא פקחה את עיניה, "בסדר", אמרה בקול נמוך. יצאתי מהכיתה וטרקתי את הדלת בחזקה, טריקה שקולה הדהד בכל הבניין.

אילו ימים היו לי בבית הספר הזה. טוב שנגמרו. אני רוצה להגיע הביתה ולנוח אחרי יום עבודה ארוך. הגעתי לסוף "הכביש החדש" שהוא הכביש האחרון לפני השכונה שאני גרה בה. על המדרכה אני רואה אישה הולכת, נושאת כיסא גדול, נראית עייפה, התחלתי להאט, כשהתקרבת אליה, הבחנתי שזאת נאדיה! לעצור, לא לעצור? אני חושבת, עברתי אותה, הבטתי במראה, איזו זקנה היא, לעצור, החלטתי.

התקרבה אל למכונית, "שלום" היא אמרה, "שלום את צריכה עזרה? שימי את הכיסא בבגאז", "תודה לך". היא נכנסה למכונית. היא לא זיהתה אותי, אבל אני כן, ובאותו הרגע הבנתי שגם מפלצות הולכות ומזדקנות.

חופש משינה

ביום רביעי היה תמיד חופש משינה בצהריים. מיד אחרי ארוחת הצהריים רונית, מיכל ואני הלכנו למשק הילדים. פתחנו וסגרנו בקפידה את השער, ורצנו למדגרה, שם בקעו באותו הבוקר ברווזונים. רונית הגבוהה, השחומה, בהירת העיניים, פתחה את הדלת ונכנסנו. כבתה של לולנית, היא נתנה לכל אחת מאיתנו ביד בוטחת ברווזון זהוב ורך עם עיני חרוזים שחורות. קירבתי אותו אל פניי, הרגשתי את ליטוף הפלומה על לחיי, והרחתי את ריחו.

מיכל הרזה המנומשת פרצה בצחוק מתגלגל למראה הליכתו המתנדנדת של הברווזון. רונית הביאה תערובת. האכלנו את הברווזונים, נשקתי לשלי, רונית החזירה אותם למקומם וסגרה את דלת הלול. רדפנו קצת אחרי התרנגולות המנומגמות בחצר. רונית אמרה, בואו נלך לעגלות. דילגנו לשם אוחות ידיים ומזוממות את השיר "ולס להגנת הטבע" שלמדנו באותו השבוע. רוח קלה ליטפה את פנינו המיוזעות. הבטנו זו בזו וצחקקנו לעצמנו.

בשעת צהריים שוממת זו, לא היה איש ברפת. העגלות גדולות העיניים עפעפו בריסיהן הארוכים, התקרבו אלינו בעצלתיים, הושיטו את אפן הוורוד, הלח והרך והתחככו בידני המושטות. הגשנו להן אצבע, אמה וקמיצה למציצה, כפי שלימד אותנו יענקלה הרפתן.

שקעתי לגמרי בריחות הקש והתערובת שאפפו אותי, בקול המציצה של העגלה, בתחושת פיה החם והרטוב על אצבעותי. לאחר זמן מה הגיעו אליי קולות דיבור עמומים. הרמתי את עיני והסתכלתי סביבי. לא ראיתי אף אחד. ניגבתי את ידי במכנסיים והלכתי למחסן הקש הקטן והחשוך משם עלו הקולות. דלת הפח היתה פתוחה למחצה. קרן שמש מאובקת אשר חדרה מחלון גבוה הזהיבה את דמותן של רונית ומיכל שישבו על הרצפה חצי עירומות. חמי מהנוער הבוגר עמד מולן. הוא שאל, רוצות לראות בובה, בובה קירחת ובובה עם פאה? מיכל התפקעה מצחוק. חמי התיישב והחזיק משהו בידו, משהו שהוציא ממפתח מכנסיו. תראו

זו בובה קירחת, אמר. הוא רכן אל מיכל עד שלא יכולתי לראותה, וזו בובה עם פאה. עכשיו אתן לך אמר לרונית כשהתרומם. זו בובה קירחת, הוא רכן כלפי רונית, וזו בובה עם פאה. מיכל כבר לא צחקה. בלי קול הרטיבו דמעותיה את הרצפה האפורה והחשופה. רונית הביטה בה ואמרה, אנחנו צריכות לחזור לבית הילדים. חמי קם בחיפזון ויצא מהמחסן.

יצאתי מאחורי הדלת והתקרבתי אליהן. איפה את היית? מה את בוכה?! לך הוא לא עשה כלום וגם לנו לא, כעסה רונית. בואו מהר שלא נאחר לארוחת ארבע.

דצמבר 2014

מצפון

עכשיו, כשיש לי זמן מיותר, אני הולך לחפש את ירמי. כרגיל, אמצא אותו על הגג של הסופרמרקט, יושב על הקצה עם הרגלים מתנדנדות, ומנסה לדוג צרות. אולי גם היום נמלא עפר בפחיות ונזרוק בתנועה סיבובית, בתור רימוני עשן. אפשר גם לרסס גשם של מי סבון, כדי לעזור לאנשים למטה לשטוף את העיניים אחרי יום קשה של עבודה.

תוך כדי תכנון מאומץ אני מטפס בקלילות על החלונות הסגורים תמיד של המכולת של סימי, מציץ דרך הזכוכית השבורה ומריח את השרוף שבפנים, והנה - אני מאחורי הגב של ירמי.

כרגיל, אני מתגבר על החשק להתגנב אל האוזן שלו ולצעוק "ירמיהו!" (בקול של אימא שלו), כי אני ילד שחושב פעמיים לפני שהוא מפיל את החבר הכי טוב שלו לשבור את הראש מגובה של סופרמרקט. אבל הגב של ירמי נראה לי טיפה עצוב היום, כמו זקן כזה, קצת.

- "פֶּסְסֵטוּ!", אני משדר לו מקצה הגג, וליתר ביטחון אני מצפצף פעמיים (כמו האפרוח של דיפי ומירית, שאבא שלהם הביא במקום הכלב של האפיקומן). ירמי מסתובב לאט מאוד, כמו בסרט רע. אני כבר מדמיין לעצמי בינתיים איך הוא יביט בי בעיניים לבנות וריקות של סרטים רעים, ומיד ישלח ידיים מעוקמות אל הצוואר שלי - כמו תמיד.

אבל הפעם ירמי מחייך חיוך רגיל לגמרי: "היי!"

אני מסתכל בעצבנות מסביב. אולי הוא מילכד את הגג עם הכלימגור שלו שמפזר גולות נחשיות ופושטיות לכל הכיוונים? אולי הוא מרח את הרצפה בדלק ותכף הוא יזרוק גפרור?

אני סופר עד עשרים ושלוש וחצי, ולא קורה כלום.

אז ייתכן שהוא פשוט התיישב על צבע טרי, או שבר חלון ראוה וכל המשטרה מחפשת אותו, או... יכול להיות שאימא שלו שתתה שוב בטעות מהבקבוק של המים-חריפים בריח של במבליק?

איך שלא יהיה, ירמי חייב לי תשובה, כי שאלתי אותו "מה המצב?", ותיכף

נדע בדיוק מה החיוך החשוד הזה.

בלי להוציא שום מילה, הוא שולח יד אחת סגורה קדימה, ופותר לאט לאט. כל כך לאט עד שבינתיים עוברים לי איזה אלף ניחושים, מה יכול להיות בפנים. אבל אין שם יהלום, ולא שן של שועל; לא כדור נגד אקמול, ולא שד של בקבוקים; אין מטבע גדול של 100 שקל ישן, אין שם גביש שעושים ממנו פצצות אטום, ואפילו לא חיפושית זבל (ובטח שלא סוכריות זבל...). אבל למה אני סתם מותח - הנה, על כף היד של ירמי יש רק פרח קטן של שקדייה. ממש 'השקדייה פורחת, לזיגי יש קרחת'!

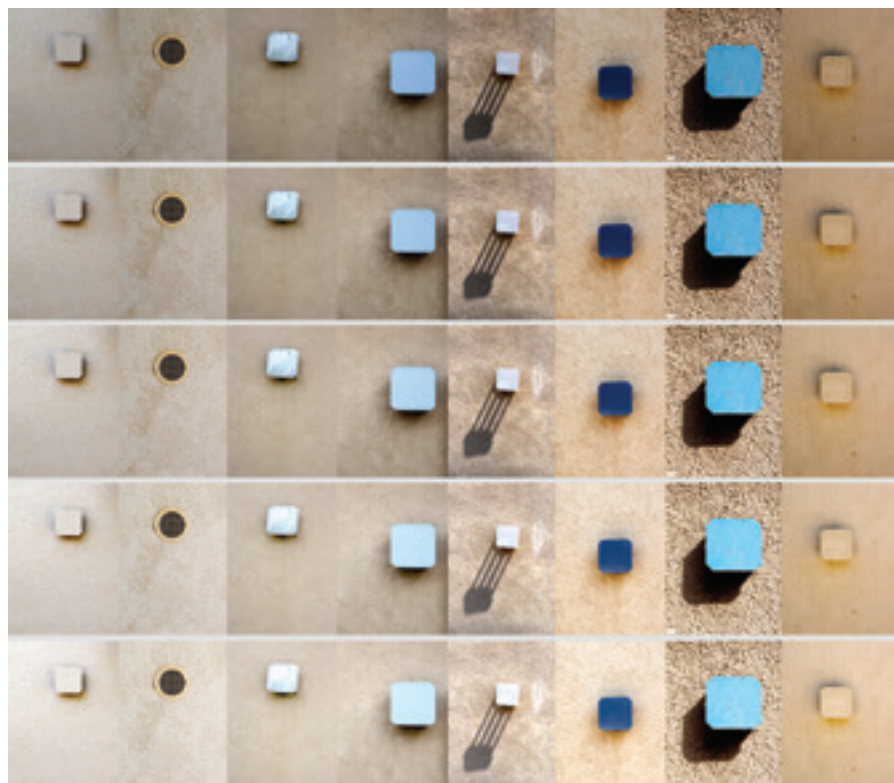
- "מה הקשר, ירמי?" אני שואל, אפילו קצת בכעס.

החיוך של ירמי נהיה רציני. הוא מושיט את היד מעבר לסוף של הגג, ובתנועה של מנצח של התזמורת הוא זורק למטה את הפרח התמים הזה, שמתפזר פתאום כמו המון המון פתקים, שמתערבבים ברוח ונופלים על השכונה כמו שלג לבן-ורוד. נהיה שקט מוזר.

- "זה סוג של שחין", אומר פתאום ירמי וצוחק, "כמו בשיעור תנ"ך".

עכשיו האנשים למטה רצים קצת, ואישה אחת בוכה עם דמעות.

באמת נראה לי קצת לא בסדר כל העסק הזה, ואני שואל אותו אם זה בכלל חוקי לעשות שחין שכונתי כזה, בלי שום אישור. "בטח!" אומר ירמי, אבל אני מרגיש שאפילו הוא קצת מצטער.

הדר טייפן, בלוק א'-ה' (שדרות ונתיבות), 2015, תצלום מעובד, 50x45

הדר טייפן, בלוק א'-ה' (שדרות ונתיבות), 2015, תצלום מעובד, 50x45

גיא רייביץ, ללא כותרת, תצלום צבע (הדפסת פיגמנט בגדלים משתנים)

גיא רייביץ, ללא כותרת, תצלום צבע (הדפסת פיגמנט בגדלים משתנים)

עדי גיל, מתוך הסדרה: 'אהובה', 2014, צילום צבע

עדי גיל, מתוך הסדרה: 'אהובה', 2014, צילום צבע

ק"ץ

ספסלים ליד שלד הקזינו
מול הים.
משחק שש בש,
חלצה על ראשו באהל
חושפת מפלי שמן ורדים.
חברו צופה באפק
נשען על מקל,
"תראה", הוא אומר.
שחין חותר לחוף
עולה בין הסלעים,
שערות חזוהי הלבנות נוטפות מים,
מתרחק לשדרה.
נשים בשמלות קיץ פורחות,
זרועותיהן פורצות החוצה,
אוכלות משקיות ניר.
עורבים מפזרים קלפות על המרצפות הלוהטות.
חתול רזה מחכה בסבלנות.

בסתו הזה

בסתו הזה
פלוש מדוזות-קיץ אל חופינו.
בסתו הזה
אנס ביוב זר את מימינו.
עירם מדגליו
נבט למרחב
מגדל המציל הריק.
ובכל זאת,
ים ירקרק
שקוף, דגים
חולפים
בין רצודי האור,
קשת בענן,
בסתו הזה.

עץ הפקן

והיאוש מגיע בחרף
הוא קצת ישן. קצת מת.
עירם וְשָׁקוֹף הוא עומד
מבכה כי אין לו לתת.
פרותיו כבר כלם על הארץ
גם עליו מהדקים לאדמה.
הנדנדה לרגליו שותקת
את החלונות מסתירה חשכה.

איך היה עץ הפקן
אם העורב לא היה לוקח
את האגוז למרחקים,
אם לא שמענו בדריכת רגלינו
את שבירת העלים היבשים,
אם היילד לא היה מתנדנד
על ידיו הגבוהות, הארפות,
אם לא היינו שמחים בצלו
על כל החלונות.

קצרים

גֶּשֶׁם צָהָב
מְרַפֵּר
עַץ בְּשִׁלְכָת
*
בְּנֶשֶׁב הַרוּחַ
אֶגְזוּזִים נוֹקְשִׁים
רְקוּד
*
עַץ אֶגְזוּז עֵתִיק
מְרַפֵּד בְּנִשְׁמוֹתָיו
אֲדָמָה
*
גֶּשֶׁם צָהָב
סַפְסָל רִיק
חֶרֶף

גלעד

רגלי אבדה את נעל העור,
 שנספתה בדרך.
 גייתה שוכבת אי-שם על פני האדמה.
 פיה מלא רגבים
 ועל שפתייה סימני מלח.
 פצועה מקוצי הפטל ששרטויה בעת מנוסה
 ודמה נקרש או נספג אל הלע.
 אם לא תתפסה ותעלם
 היא ודאי תהפך לגלעד של עם.

זיכרונות

המחשבות שוב מתחילות להשתלט עליי. העבר לא יוצא לי מהראש... כאילו
 הרגליים נכנסות לים ורק הראש נשאר בחוץ...
 בכל פעם אני טובעת, שוקעת כולי במים ומתחילה להיחנק. להיחנק מהרגשות
 שכובשים אותי...
 לא... אני לא רוצה לטבוע שוב. כבר שבעתי והתעייפתי מההחייאות שעברתי.
 אני רוצה לצאת, לרוץ... לשאוף אוויר צח...
 מחליפה לנעלי ספורט ויוצאת. מתחילה לרוץ, ופתאום - גשם. אני ממשיכה
 בכוח, אבל לא, הגשם מתחזק וכמעט מטביע אותי. הוא מחזיר אותי לחדר ותוקע
 אותי עם המחשבות...
 זהו חדר קטן שמגביל את החופש של מחשבותיי, חדר קטן במוחי... קטן, אבל
 עמוס... עמוס בזיכרונות, שאי אפשר להיפטר מהם... זיכרונות ומחשבות שגורמים
 לי לשמוח ולבכות באותו זמן...
 רגעים קצרים ויפים, רגעים שבהם עפתי למעלה, רחוק בשמיים... הנגיעות
 החמות הראשונות שגרמו לי להתאהב בשמש, עד ששרפה אותי והפילה אותי
 חזק אל מעמקי הים, והרי איש לא לימד אותי לשחות. ומאז אני מחכה לספינת
 ההצלה שתגיע יום אחד ותפליג בי אל חוף מבטחים.

*

שְׁקֵט.

נְקִישָׁה בְּדָלֶת.

הוא לא שָׁעַר כִּי הַדְּבָר קֶשֶׁה כָּל כָּךְ,

יָדָיו רוֹעֵדוֹת.

לְבוֹ נָחֵלֶשׁ מִקּוֹל פְּעִימָה.

הוא חָשׂ כִּי כָל צַעַד אֶל עֶבֶר הַדָּלֶת

עוֹמֵד כְּאִן בְּמִבְחָן הַחַיִּים

וַיִּהְיֶה עָלָיו לְהַסְתַּדֵּר בְּכוּחוֹת עֲצָמוֹ

לְלֹא שׁוֹמְרִים וְקְרוֹבִים.

כַּפּוֹת יָדָיו בְּמַרְחָק נְגִיעָה

גוֹפּוֹ הַצְמוֹק מִתְקַרֵּב,

אַחַר כֵּךְ עֵינָיו.

לגימה אחרונה

היא מסתכלת מבעד לחלון

וּפְרָץ שֶׁל רוּחַ סוּטֵר עַל לְחִיָּה.

זוֹהִי לְגִימַת הַמַּיִם הָאַחֲרוֹנָה.

הַרְמַת הַכּוֹסִית, כְּמוֹ מְלַחֵמָה בְּלִתִּי פּוֹסְקֵת.

עֵינֶיהָ הַקְרוֹת עִיפּוֹ מִחֶפּוּשׁ חוֹל מְדַבֵּר,

אוֹלֵי מְשֻׁמְעוֹת.

הָאֲוִיר דָּלִיל וְנִשְׁימָתָה כְּבֵדָה,

כְּמוֹ מְשַׁקֵּלֶת סְבִיב צְוֹאֲרָה.

מִבֶּט עֵינֶיהָ הַתְרוֹקֵן.

מְחִיכֵי מְלֹאכִים,

מִלְבָּלוֹב הַפְּרִיחָה

וּמְרַקִיעוֹת רְגָלִים קְלוֹת וְצוֹחֲקוֹת.

היא שוֹתֶה וְלֹא רוֹנֶה.

נֶאֱנַחַת בְּפֶאֶב עַל מְשַׁכְּבָה

וּמְחַכָּה לְתוֹרָה.

אלי שמיר

בחירת פריס

לאחר שעברתי את גיל 62 הבנתי
פי:
כמו פריס שבחר באפרודיטה,
כמו אכילס שבחר בחרב,
בכל בחירה
יש טפשות
או רשעות
או קצור ראות
בכל עשייה,
בכל יצירה
(גם בשלי, עכשו)
יש גסות ורעש והפרעה בעולם.
החכם באמת
שותק ולא עושה דבר
עד שהוא מת,
אם בכלל אי פעם
חי.
(כל זה, כמובן, חוץ מהבחירה ברנה
ומעשה החתונה
באביב)

אלי שמיר, פיגמליון וגלתיאה, 2016, שמן על בד פשתון, 180x120

שירי מסט כהן, inanna איננה (פרט), 2015, דיו ורישום על נייר, 150x1200
מתוך פרוייקט גמר במכללת אורנים

חגית שני

מגדל בבל

בליל של מלים שטופות אהבה עצמית
 נושב אל מרגלותיה, שורק אל אָנִי
 כמו טפוחות פטיש על אגו רעוע,
 עמל לחזק יסודות מתכלים.
 אני מביטה בשפתיה הנעות
 בלהבת אש מהפנטת, דועכת
 רוצה לצעק לה: "אל תבנה גבוה מדיו!"
 אתה ממילא לא תשמע
 ואני ממילא לא אבין -
 באיזו שפה אתה מדבר
 עברית?
 היברו?
 היבריס?
 כל מלה היא כדריכה על קרח דק -
 סודקת את עורף המתבגר,
 מפררת נטיפים מראשך.
 מי שיעבר אחריה ונדאי
 יפל
 לתוף מים קפואים
 וישאר שם
 כמו מיתוס.
 כמוך.
 ספור שלא היה.

שירי מסט כהן, **inanna** איננה (פרט), 2015, דיו ורישום על נייר, 1200x150
מתוך פרויקט גמר במכללת אורנים

עובל מנדס פלור, הנמרה, 2015, טכניקה מעורבת על עץ, 120x90. צלם: אייל פישר

עובל מנדס פלור, מרינה והשה, 2015, טכניקה מעורבת על עץ, 120x120. צלם: אייל פישר

נדודי שינה

אוגדת את יסורי המצפון
שנאספו לתוף מלים שחוקות
בראשי
ומנסה להרדם
מניחה זרעי לבנדר על עיני
להכהות את הליל
אשר שכח לכבות את היום

וברקע תקתוקו של השעון
המתדפק על סף תזכרת
לעצמתו של יום המתקרב
מרגע לרגע
סופר מקצב קבוע

נחירותיך מגונות יותר

לפתע מתעורר המקור
כמו להזכיר את פעלו

כשהללו ישכחו
והרקע ידהה
פה קטן יקרא למוצץ
או לכוס מים
וקרני שמש ראשונות
יטשטשו את ערותו של הליל
אשר הפריע את שנתי

תהיות

מה אם אתן לך לראות אותי באמת
את מי שאני ללא מסכות
להתחיל מחדש
כאלו כלום לא קרה
כאלו לא נשבר לי הלב מעולם
כאלו לא נפגעתי אף פעם

מה אם אתן לך שניה אחת להבין אותי
עדין תשארא?
אחרי שייגמרו לך המלים הנעימות
עדין תדברי?
ואם לא יהיה לי מה לספר
אז זה יגמר?

אני תודה כשאני לידך במטה
מחכה לסימן שיוכיח לי שאתה גם
הלילה שקט במיוחד
צרצרים בחוץ שרים שיר
עוד מעט כשהזמן יעבר
יגיע אלינו המחר
אתה מתעורר ומביט בי
כאלו תהית לעצמך
בדיוק את אותו הדבר

זוגיות

אני וקרן, אין עלינו. זוג משמיים. סליחה לא אני וקרן אלא קרן ואני. ככה היא לימדה אותי לומר, כי זה יותר מתחשב ומנומס כלפי הצד השני. בחיי שהיא לימדה אותי כמעט כל מה שאני יודע על מערכות יחסים. נכון שהיו לי כמה קשרים לפני אבל בהם הייתי מתנהג בשלב מסוים כמו ילד מופרע, צורח ומאבד עשתונות ואז הבחורה הייתה עוזבת. נבהלת ואז עוזבת. עם קרן זה אחרת כי היא הרבה יותר עמידה למצבי הרוח ולצעקות שלי. היא לא בורחת אלא צועקת עליי חזרה. לפעמים זה אפילו קצת מבהיל אותי שמישהי צועקת עליי. פעם אחת בזמן מריבה קרן עשתה איזו תנועה מהירה עם היד והייתי בטוח שהיא הולכת לזרוק עליי משהו, אז עשיתי תנועת התגוננות מהירה ושנינו השתתקנו והתחלנו לצחוק כי זה היה קצת מביך. לא הייתי קרוע לה על הצורה מההתחלה כמו על החברות האחרות שלי מפעם. זה היה חשוד בעיניי כי חשבתי לעצמי שאם אני לא קרוע עליה עם כל הנשמה אז כנראה אני מרמה את עצמי וזאת לא הבחורה הנכונה להיות איתה. הייתי מקבל התקפי "אני רוצה לברוח" כדי למצוא קשר אחר אבל אף פעם לא עשיתי את זה. פשוט נשארתי ולמדתי איתה ביחד איך מנהלים מערכת יחסים בריאה. למה אני מתכוון? לזה שאנחנו יושבים ומשוחחים ואני מצחיק אותה עם המוזרויות שלי ושנינו מנקים יחד את הבית והולכים לאכול עם המשפחות ודואגים למשקל ולקלוריות... אה, והכי חשוב, כשאנחנו שוכבים אז מביטים בעיניים ולא כמו שהיה לי פעם שעשיתי פעולה עם עצמי על מישהי והכול היה מתובל בזרות עצומה. גם לריב אנחנו יודעים. פעם חשבתי שמריבות זה לחדול. אין דבר כזה לריב ולהישאר בחיים ובאמת במריבות שהתפוצצתי גם הקשר היה נגמר. איתה הכול שונה.

עכשיו אני הולך לקנות לה קפה במרכז המסחרי. היא מחכה לי על הדשא ומסתכלת על האנשים שנמצאים שם עם הילדים שלהם ובטח חושבת על הילדים שבעתיד יהיו לנו. בית הקפה הוא מאחורי הריאה הירוקה שנמצאת לא רחוק. הכל שקט מסביב ואני חושב לעצמי שבפעם הראשונה בחיים יש לי תקופה שהכול רגוע לי מבפנים. שהצרכים שלי מסופקים ומלאים ואפשר פשוט ליהנות ממה שיש, ליהנות מעצמנו. אני לא זקוק לריגושים והפתעות. לא צריך משהו מסעיר וחדש

שיטלטל ויזרוק אותי לדרמה רגשית. אני מוכן להיות רגע ככה כמו שהדברים עכשיו ויש לזה ניחוח נעים כזה כמו של הרצפה הנקייה אחרי שקרן שוטפת אותה בימי חמישי כי בא לה להרגיש ניקיון. אני עובר תחת אורנים רעננים ושיחים שפזורים שם. הכול כל כך שקט ואני שם לב שגם הרוח הקלה הפסיקה פתאום ואני נמצא בנקודה שלא ממש רואים את הדשא עם האנשים וגם בית הקפה בצד השני עוד לא נראה, מין נקודת אמצע כזאת בין לבין. אין במקום אף אחד חוץ ממני. אני עוצר לרגע ומתבונן סביבי. עברתי בנקודה הזאת אולי אלף פעם אבל עכשיו זה שונה כי אני פתאום נעצר ומשתהה שם. כל אותם אלף הפעמים שעברתי במקום, בדרכי, עם התסכולים שלי על עבודה שנגמרה, על זה שאני לבד ובלי זוגיות, כועס על ההורים שלי או על העולם. ועכשיו הכל רגוע. איזה פלא. הרווחתי את זה ביושר, ככה אני מחזק את עצמי וכבר הגוף רוצה להמשיך לנוע והרגע הזה של ההשתהות שנמשך לא יותר מעשרים שניות תכף נגמר ואני חוזר למציאות וכבר מתחיל לחשוב על הזמנת הקפה ועוד חצי צעד שאני עושה והראש מסתובב ואז אני פוגש בדבר. הדבר הזה עומד מולי. עומד בגובה של שני מטרים בערך. והנשימה נתקעת לי בריאות והבהלה יורדת במהירות לבטן ואז לאגן ואז לשרירים התלת ראשיים ולברכיים שלא מצליחות לשאת עוד את המשקל ואני קורס לאחור ויבבה יוצאת לי מהגרון ואין סיכוי שמישהו ישמע אותה חוץ ממני ומהדבר הזה. והוא, וזה, מביט בי בשני פנסים בוהקים. אימה משתלטת עליי ואני בטוח שעתה אני חוזה בסופי שלי המתקרב. אני מבחין שמעל הייצור כלי טיס מרחף בדממה. אני לא מת ברגעים האלה והיצור מושיט לי את ידו. אין לו ידיים אבל הוא עושה זאת בדרך מטאפורית כי אני שומע את הרצון שלו בראש שלי, קורא לי לבוא איתו. מציע לי הצעה להתלוות אליו להרפתקה הגדולה ביותר שניתן להציע לבן אנוש על פני הכדור: לנוע ברחבי היקום, לפגוש תרבויות חדשות, לחזות בכוכבים נולדים ומתים ולחצות חורים שחורים בתוך מפלי הזמן. את הכול הוא מציע לי הדבר הזה. אולי את הדבר שכל בן אנוש על פני הכוכב שלנו תהה לגביו אי פעם - האם אנחנו לבד ביקום? ועכשיו אני יודע את זה בוודאות ומציעים לי, אולי רק לי מכולם, לחזות בנפלאות שאי אפשר לתאר. אני מושיט לו את ידי והעיניים שלי דומעות מהתרגשות והנשימות שלי קצרות ומהירות ועוד רגע עובר ואני מתחיל להרגיש שקוף. המולקולות שלי מתחילות לעבור טלפורטציה לכלי הטיס שהוא החללית. הכל מוכן למסע. עוד רגע אנסוק לשמים לאטמוספירה ולחלל החיצון, אל מעבר למערכת השמש והגלקסיה. ולפני שהכול נשלם מתגנבת אליי מחשבה. קרן. אלוהים, קרן! עוד רגע אני נוטש אותה שם בדשא. הפעם זה אני שאלך,

שרון שמע עמר

אהבת הידיעה

סמכני באשיות רפדוני בתפוחים פי-חולת אקה אני (שיר השירים ב, ה)

סמכני באשיות מתוקות

רפדני בתפוחים

מגן נדיבות שפתיך

חרו אותי בפניני סוחר מקצף ים בזהק.

משך אותי אל בין אשכולות עסיס

בין יריעות לבנות לבנות

בסתר

תחת רקיע כוכבים

רק כדי לדעת את זהר הלילה

רק כדי לדעת

את עלית האור.

אחרי שסוף סוף יש לי מישהי שאוהבת אותי. שיודעת ומקבלת את כל כולי. איך אוכל לשבור ככה את לבה? היצור הגבוה מביט בי בעיניים הגדולות שלו. הוא מבין שיש לי התלבטות ותהליך ההעברה לחללית שלו נפסק. הוא לא משדר לי שום דבר עכשיו. לא מנסה לשכנע אותי. רק מחכה שאחליט לבד: כל היקום או אהבה של אישה. תמיד היה לי קשה לקבל החלטות וגם עכשיו ההתלבטות קשה ואין הכרעה. מישהו אמר לי פעם שגם לא להחליט זאת החלטה. כי אחרי בערך דקה היצור הגבוה נכנס חזרה לחללית והיא מתרוממת ונעלמת במהירות הבזק בשמיים. אני מביט למעלה, עדיין המום מכל ההתרחשות ואז שומע צעקות משחק של ילדים מתקרבים. אני מתעשת וממשיך בדרכי לקנות את הקפה לקרן שבטח מחכה עדיין על הדשא. כשאני חוזר היא שואלת עוד מרחוק איפה הייתי ולמה זה לקח לי כל כך הרבה זמן. איך אוכל להסביר לה? איך אמצא את המילים להצעה שקיבלתי? וגם איך שוויתרתי על הכול, על הכול בשבילה. קרן לוקחת שלוק מהקפה ומעווה את הפרצוף. "שמת סוכרזית? אוף איתך! אתה יודע שאני שותה רק עם סוכר חום". אני מקלל בשקט אבל היא לא שומעת.

רוני אשכול

איש הפח

אָגְרוּפִים בְּעִינֶיךָ
פּוֹצְעִים
מִפְצְעִים בִּי
תְקוּוֹת נִשְׁכָּחוֹת
מִתְגַּרִּים
פּוֹעְרִים בִּי
מְעֵרוֹת חֲשׂוֹכוֹת

בְּמָקוֹם שָׁבוּ דוֹרְכוֹת רִגְלֵינוּ
בְּשַׁעַת הַהִסּוּסִים
בְּלִי אֲזָהָרָה מִקְדָּמָת
מִחוּל סִיסִים
יִבְעִיר אֶת הַשָּׁמַיִם
יִנְסַק וִירְחֹף

שָׁבִי אִתִּי, תִּגִּיד,
כֵּן, שָׁבִי,
בִּינּוֹת לְחֶרְיוֹנֵי יוֹנִים
וְלַעֲצָמוֹת הַקְּדָמוֹנִים
נֶאֱזִין לְצוּחַת עֵטְלָף

נִנְסָה לְשַׁכַּח
שְׁאֲסוּר
אָסוּר לְחֻצוֹת
אֶת מְשׂוֹכַת הַצֶּבֶר
אָבֵל בּוֹאֵי, תִּגִּיד,
כֵּן, בּוֹאֵי
נִקִּיף אֶת הָהָר!

לֹא,
לְכִי
בְּעֵצָם
עֲדִין לֹא
כָּבֵר.

טלי גיל, ללא כותרת, מתוך הסדרה: 'איכה תגיע לחוף', 2014, טכניקה מעורבת, 48x37
צילום: רענן טל

אגרטל

אני שוכבת על הספה, שומעת את קול הקריאה לתפילה מהמסגד הקרוב. אני מנסה לקום להכין ארוחת בוקר לבעלי היקר, שלא יכול להכין כוס קפה, תה וסנדוויץ' לבנה לבדו חס וחלילה. מי שותה קפה ותה באותה ארוחה בכלל! השמש עוד לא זרחה, כאב ראש, כאב רגליים, גופי מסרב לקום. אבל, אין ברירה. הוא תמיד כך, אוהב שהכול יהיה מוכן בזמן, ו"בדרגת חום מסוימת" כמו שהוא אומר, כל כך מדויק הוא בדברים שהוא דורש. אף פעם לא סידר את מיטתו, כי הוא יודע שיש חדרנית שלא עושה דבר בחיים חוץ מלחכות לו שיקום כדי לסדר את מיטתו, ולא לשכוח את ה"אגרטל": הנעל שלו, שבחיים לא נכנסת לארון, הוא תמיד מוריד אותה בסלון, והיא נשארת שם לעד, ה"אגרטל"!

סיימתי, וחזרתי לספה. השעון המעורר שלו מצלצל, ואני עוצמת את עיני. אפשר עכשיו לנוח עד שיחזור מעבודתו היקרה. דרך אגב הוא עובד מצטיין, כל שנה הוא חוזר לי עם מסגרת כזאת שרשום בה "העובד של השנה". הלוואי שיצטיין גם בבית, אבל... לא נראה לי שזה יקרה בקרוב.

אם תרצו לדעת למה אני ישנה בספה ולא במיטה, זה בגלל ריח הסיגריות שנודף ממנו כשהוא בא למיטה. לפני שעברתי לספה, כל ערב היה בא למיטה אחרי שעישן את הסיגריות שחותמת לו את יומו. לא יכולתי לסבול עוד, לישון ליד כדור עשן מסריח. נוח לי בספה.

לידת הורד

אתך הייתי ורד סגור
 ורד חנוק
 ורד שהשתוקק לריח הגשם הקמים
 ורד שהתגעגע לגן
 שערג לנשיקת דבורה...

הודיעו את מותך -
 הודעתי את לדתי!
 פרחתי
 פרחתי
 שחררתי את ריחותי
 נשמת.

מרקורי מחזק קשר זוגי טרי

כְּשֶׁאֲנִי צוֹעֵקְת, אַתָּה אוֹמֵר לִי:
"טוֹב"
וּכְשֶׁאֲנִי בּוֹכָה,
אַתָּה אוֹמֵר:
"בְּסֵדֶר"

"בְּסֵדֶר" וְ"טוֹב" הֵן הַדְּרָכִים
בְּהֵן אֲנִי שׁוֹמֵעַת אוֹתְךָ פּוֹחֵד.

אתה ואני כמו צמח מדבר קוצני

שׁוֹם גֶּנֶן
לֹא
יִגַע בְּנוֹ.

הַמִּגַּע שְׁלֵה הִיָּה כְּמוֹ קֶרְקוֹר שֶׁל תְּרַנְנָלֶת
כְּמוֹ גַעְגּוּעַ שֶׁל בְּרוֹז
זֶה גַעְגּוּעַ שֶׁל אֶפְרוּחַ שְׁאֵבֵד אֶת הַפְּלוּמָה
זוֹ נוֹצַת נְעוּרִים שֶׁהִתְאַמְצָתִי לְהִסְתִּיר
זוֹ סְטִירַת הַלְחִי
שְׁכֵמוֹ מְצַלְצֵלֶת לְהִזְכִּיר
שְׁנַגְמֹר

את תמיד

אוֹמְרַת לִי תִסְתַּכַּל לְמִטָּה
כְּשֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ אֶל תְּבִיט
לְמַעַלָּה מִמִּילָא אֵין שָׁם
שׁוֹם אֱלֹהִים. סְלִיחָה, אַתָּה
מְמַהֲרַת לְתַקֵּן, טְעוֹת
שְׁלִי, לָךְ אֵין שָׁם שׁוֹם
אֱלֹהִים אֲזוֹ תְבִיט פְּשׁוּט
לְמִטָּה. תְּמִיד. רַק כֶּךָ תִּשְׁמַר
עַל בְּטָחוֹנְךָ הָאִישִׁי.
אַתָּה הָרִי מְכִיר אֶת
עֲצָמְךָ אַתָּה יוֹדֵעַ שִׁישׁ לָךְ
שׁוּוִי מִשְׁקַל בְּעֵינַי לְמָה
אַתָּה חוֹשֵׁב שְׁאַתָּה תְּמִיד
נוֹפֵל כְּשֶׁאַתָּה מִסְתַּכַּל לְמַעַלָּה
אוֹ מִגְּנִיב מִבֵּט וּפּוֹזֵל לְצַדִּדִים
כֹּל מִבֵּט כְּזֶה אֲצַלֶּךָ מִסְתַּיִם
בְּחֹדֶר מִיּוֹן וְאֵין לָךְ מָה לְחַפֵּשׁ
גַּם שָׁם יֵשׁ רַק תּוֹר אֶרֶץ שֶׁל
חִלְכָאִים נְדָכָאִים וְצִנֹּת
רְפוּאֵי מִתְסַכַּל שְׁאִינְנוּ
מְצַלִּיחַ לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם
וְאֵת שְׁבוּרָיו אֲזוֹ לָךְ
לָךְ אֲבַל תִּסְתַּכַּל לְמִטָּה
אַתָּה כְּבָר לֹא בֵן טַפֵּשׁ
עֲשֶׂרָה.

אַתָּה יוֹדַעַת שְׁאַתָּה בְּאַמַּת
מְעַצְבֶּנֶת בְּעֵקֶר כְּשֶׁאַתָּה
צוֹדֵקֶת לְעֲזוּאֵל
הַמְסִים הַזֶּה שֶׁל
יוֹלִי 2015.

יהודה יצוב, הפרעות קשב וריכוז, 2016, שמן על בד, 185x150. צילום: הדר סייפן

יהודה יצוב, אבסטרקט סינטטי, 2016, שמן על בד, 150x180. צילום: הדר סייפן

עכשיו גם אתה

אוטוטו במתים חפשי ללכת
 לכל הרוחות. הימים הנוראים
 כבר מאחוריך אבל עוד אלה
 הולכים והנוראים באמת כבר
 לפניך.
 והירות!
 שער שמים שוב פתוח לך
 ולשאר ידידיך, כלם צדיקים
 גמורים. אל תדאג, בוא ובאו בו.
 כן? בקשת סליחה? כמו כלם?
 אבל ליתר בטחון עשית עסקת
 טעון לא רעה ולפי שעה
 אתה משחרר על תנאי? אין מה
 לדבר אתה ממש צדיק
 מקצוען כמו כלם

רק רגע! לא כל כך מהר!
 תחתם כאן ופה ושם
 שאין לך טענות בכלל
 שהיחס אליך ואל מוטביך
 היה טוב. לא? נו, אז לפחות
 ברב הזמן. זהו.
 סימנו. תודה. צא לשלום
 ואל תשפח: גמר חתימה טובה
 תקפה רק עד לפעם הבאה
 עד לימים הנוראים
 באמת של יום הכפורים
 הבא עלינו ועליך לטובה
 כבר בשנת 2016.

מוקים

בילדויתי הכרתי את "חבורת המוקים".*
 הם באו מגרמניה והיה בהם סימן:
 מוקי'לה - במבטא יקוי כבד.
 תמיד עטפו אותי בחבה ובידידות.
 בזקנתי הכרתי את חבורת ה"מוקים".**
 רבם דוקא באנגלית.
 הם חנמיים, מסיביים, ואנונימיים.
 ומלאי בדידות.

* גרטשן, פרידל, פרנציק, ליצי ופילי - אנשי המוקילה והבונדלה
 ** MOOC - ראשי תיבות של: Massive open online course
 (קורס פתוח מקוון מרובה משתתפים)

בבונג

בְּחֶדְרוֹ
בְּבֵית הָאָבוֹת
בְּיָדַיִם נִרְעָדוֹת
הוּא מוֹזֵג לָהּ עוֹד קֶצֶת תְּהַ
בְּבוֹנֵג

הוּא
בוֹדֵה בְּדַמוּתָהּ
מְאַחֵר
וּבְכָלֵל
מִתְקַשֶּׁה לְהֶאֱמִין
אֵיךְ לְמֵרוֹת הַשָּׁנִים
אוּ בְּגִלָּל

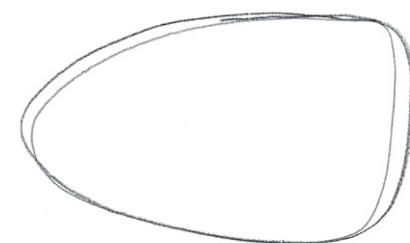
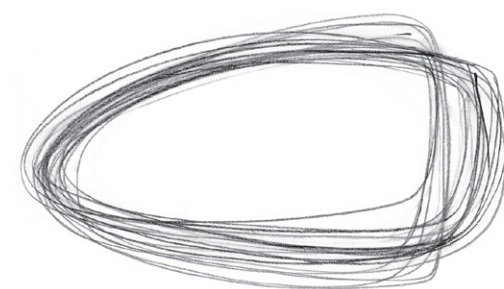
הִיא
מְדַפְדֶּפֶת
בֵּין דְּפִי
אֶלְבוּמֵי הַיְשָׁנִים
שׁוֹאֶפֶת לְגִימָה
שׁוֹתֶלֶת תְּנוּי פָּנִים
תּוֹ וְעוֹד תּוֹ,
תְּנוּיָה שְׁלֵה
בְּכָל הַתְּחִנוֹת
כְּפִי שְׁהִיָּה
אֲמוֹר לְהֵיוֹת

אבא

אוּה אָבֵא
אֲנִי מִבִּיטָה בְּךָ
קִמְטִים
כְּמוֹ שְׂבִילִים בְּפָנֶיךָ
גַּם כְּשֶׁאֲתָה שְׂמַח
אֲתָה נִרְאָה עֲצוּב
לְחֵיךָ נִמְסוֹת
יַחַד עִם הַגּוֹף
נִמְשָׁכוֹת אֵט אֵט
אֶל תּוֹךְ הָאֲדָמָה
וְאֲנִי מִתְבוֹנְנֶת, חוֹדְרֶת, נִכְנָסֶת
אֶל תּוֹךְ מְבוֹךְ פָּנֶיךָ
אֲבוּדָה

הילה נדב, מיצב 29, 2015, מבט כללי, מתוך פרוייקט גמר במכללת אורנים

הילה נדב, פתח מס' 5, 2015, טוש, פסטל, גרפיט ועפרון על נייר, 28.5x21

הילה נדב, פתח מס' 6, 2015, טוש, פסטל, גרפיט ועפרון על נייר, 28.5x21

חן מזרחי, טיהור ומירוק, פרט מתוך מיצב, 2015, יריעת פלסטיק ואזיקונים, 170x160
מתוך פרוייקט גמר במכללת אורנים. צילום: הילה נדב

חן מזרחי, טיהור ומירוק, פרט מתוך מיצב, 2015, סרט חבלה וחוטי ברזל, 60x170
מתוך פרוייקט גמר במכללת אורנים. צילום: הדר סייפן

במעלית

הייתי בדרכי הביתה מהשוק, ידיי אוחזות בשני סלים קלועים גדולים ומלאים בעגבניות עסיסיות שאני משתוקק כל כך לאכול בעונת הקיץ. בחפזי להגיע מוקדם ככל האפשר לביתי נדחפתי לרוץ בין הבניינים, מתעלם מהשמש הרוחת והארורה. נושם בכבדות נכנסתי כרוח פרצים לתוך מעלית. כאן לפחות קריר יותר. אני לוחץ על הכפתור העליון בלוח הפיקוד והתיבה המתכתית מתחילה לעלות בחריקות ונתקעת אחרי כמה רגעים בין הקומות. רק זה חסר לי!

אני פותח את שתי הדלתות ומגלה מולי קיר אטום. שום רווח לא היה שם כדי שאוכל להידחק החוצה. סגרתי בבהלה את הדלתות. חומה קיר ריקה הכופה עלי לעמוד מולה, גורמת לי לחוסר אונים ולרגשי נחיתות. האצבע נדבקת לי לכפתור האזעקה. הצליל עליז ומלא תקווה. אני שומע צעדים בחדר המדרגות. בטח שכן שקלט את אותות המצוקה שלי.

"יש שם מישהו", שואל אותי קול מבחוץ, קצת למעלה מעל ראשי.

"זה אני", אני מרים את קולי ומוסר את שמי ואת שם משפחתי. "אנא הודע לאחראי על הבניין ולכוחות החילוץ!"

"בסדר", משיב הקול.

הצעדים מתרחקים.

עוברת שעה ושום דבר לא קורה.

אולי זה לא היה שכן, אלא אורח מזדמן שטרוד בעניינים אחרים.

אני לוחץ שנית על כפתור האזעקה. חובט באגרופים על הקירות המתכתיים.

"מישהו שם", אני שומע קול, הפעם מתחת לרגלי.

"אני כאן", אני משיב בקול חזק וברור ומוסר כל נתוני תעודת הזהות שלי.

"בסדר", עונה הקול.

הצעדים מתרחקים במהירות. כבר אין לי סבלנות לחכות עוד שעה. אני מכה בקיר ומצלצל בקדחתנות.

"יש שם מישהו", שואלים אותי כל הזמן קולות שונים מלמעלה ומלמטה. אני מוסר

להם בפרוטרוט את את כל הפרטים עליי, על הוריי ועל קרובי משפחה.

"נו טוב", הקולות והצעדים מתרחקים תמיד במהירות.

לרוע מזלי גם השעון עומד עכשיו מלכת. אולי כבר לילה בחוץ. כאן האור לא מתעמעם. אכלתי כבר את כל העגבניות מאחד הסלים. אני מרגיש מאושר. כל שנות ילדותי צפים ועולים לנגד עיני. אני נזכר בכל האירועים שחשבתי שכבר פרחו מזיכרוני. אולי אלחץ שוב על כפתור האזעקה? רק כדי להשתעשע. אולי כבר אחרי חצות. אני לוחץ. צליל עליז ומלא תקווה.

"יש מישהו שם", אני שומע קול מבחוץ.

"אין כאן אף אחד, לחלוטין אף אחד", אני עונה וצונח רכות על הרצפה.

מרומנית: משה ב. יצחקי ופאול פרקש

רדו צוקולסקו: (נולד ב-1949 בעיר טרגו מורש בטרנסילבניה), סופר, מחזאי, מתרגם ובמאי בתיאטרון קלז'. צוקולסקו הוא אחד הסופרים החשובים והמוערכים ביותר ברומניה כיום וזכה בפרסים יוקרתיים על יצירותיו. כתב כשבעה עשר ספרים בתוכם קבצי סיפורים קצרים, נובלות, רומנים ומחזות. 2007 זכה להכרה מחוץ לרומניה וספריו תורגמו במספר מדינות באירופה. מחזה שלו הוצג בתיאטרון אורפיאוס בפראג. למד כינור באקדמיה למוסיקה בקלז' וניגן בתזמורת הפילהרמונית שם. צוקולסקו פעיל ומעורב בחיי התרבות, הרדיו והטלוויזיה בטרנסילבניה, יזם ומנהל פסטיבלים בינלאומיים לתיאטרון ולשירה.

בכפר אליו אני שבה

בכפר אליו אני שבה
 שעוני הקוקיה מנפצים את הזמן
 ושברים גדולים של שתיקה
 רובצים מנתצים באבק הדרך.
 המחוגים מסתובבים בהתמדה,
 מראים תמיד משהו בלתי נראה.
 השעות נפלו מזמן,
 המחוגים המתרוצצים לאין סוף
 חסרי חוש התמצאות, אז ועכשו,
 הקוקיה מופיעה ומכריזה
 בשירתה, סוף העולם.

מרומנית: משה ב. יצחקי

אנה בלנדיאנה נולדה ב-1942 בעיר טימישוארה ברומניה, היא מן החשובים והנערצים במשוררי רומניה במחצית השנייה של המאה העשרים ועד היום. אישיותה ושירתה עוצבו תחת צלו המאיים והמדכא של המשטר הרודני של צ'אושסקו. בלנדיאנה פרסמה למעלה מארבעה עשר ספרי שירה, כתבה ספרי פרוזה, ספרי ילדים, ספרי עיון ומאמרים רבים וזכתה בפרסים יוקרתיים על יצירתה. השנה קיבלה את פרס המשוררים האירופאי על שירת החירות שלה. בלנדיאנה הקימה את מוזיאון "המחשבה הכלואה" בעיר סיגט לזכר קורבנות המשטר הקומוניסטי. ספריה תורגמו לשפות רבות, ביניהן שני ספרים תורגמו לעברית ויצאו בהוצאת "קשב" לשירה.

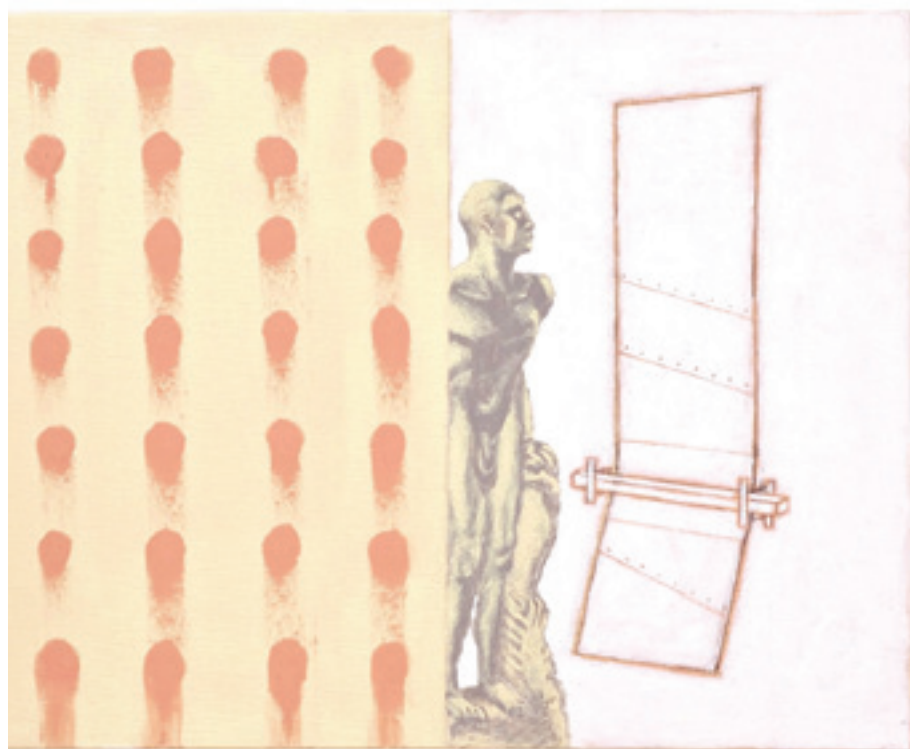
וכשיקה המקום הזה

א.
 וכשיקה המקום הזה הנרעד
 מנעוריו להפיק צליל, נגון
 בערב ימיו, תסגרנה ההברות
 הפתוחות מאליהן ונדע כי
 בן חלוף הוא המקום הזה.

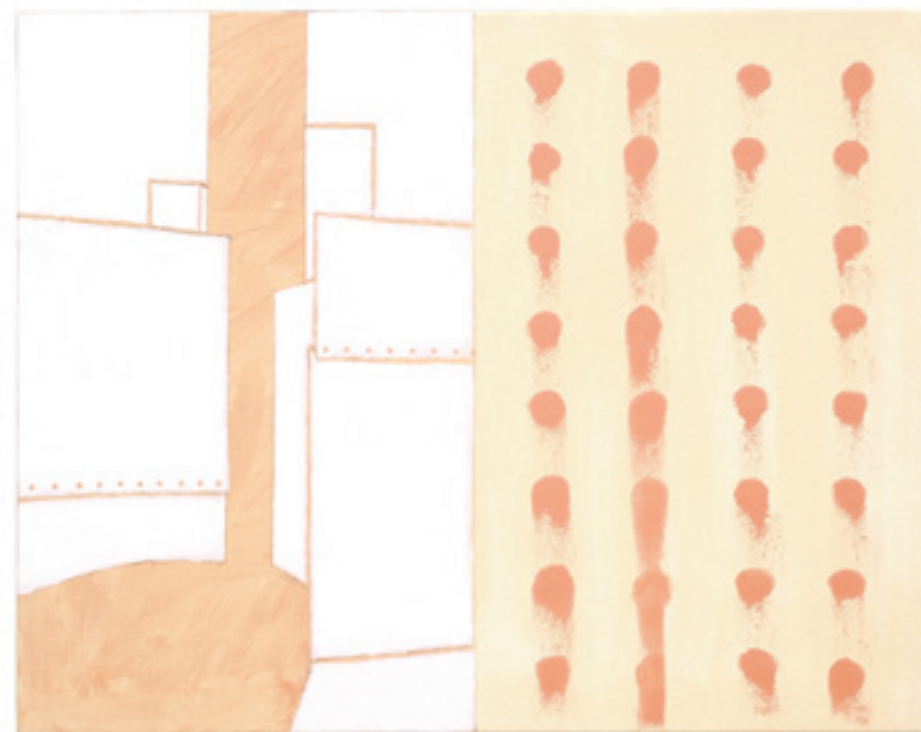
וכשיעטה המקום הזה צפוי
 בלתי חדיר ומיתרי עוגב הגוף
 יקפאו תלויים על חוט השערה
 ודמעה קפואה תאצר במרזב
 העין, אז נדע כי לא בשמים
 היא, כי קרוב הדבר בפינו
 ונאלם מן המקום הזה.

ב

וחר גדול יפער בגוף
 ולא יוכל עוד לעצר
 נשמותינו הכלות לעוף
 בעגורי הפתח אל האור.
 אז נדע כי בנות חלוף הן
 ההברות הפתוחות
 רק מיתרינו הקרועים
 זוכרים ומנגנים אהה
 ובה

עידית לבבי גבאי, מתוך: הברות פתוחות (בעקבות יחיאל שמי), 2016, שמן על בד, 50x60
צילום: רן ארדה

עידית לבבי גבאי, מתוך: הברות פתוחות (בעקבות יחיאל שמי), 2016, שמן על בד, 50x60
צילום: רן ארדה

רשימת המשתתפים

בסדר א-ב

	
 אדווה טל-אור אמורי	 אדווה טל-אור אמורי

סטודנטית שנה ראשונה לתואר מוסמך בהוראה. גרה בנהריה ומלמדת בבית-הספר "סולם-צור" כמורה לאנגלית. כותבת סיפורים באנגלית ובעברית.

אורטל הרציג

סטודנטית שנה א' לחינוך מיוחד ולספרות. מתגוררת בחיפה. אהבת לכתוב שירים.

אורנה אורן יזרעאלי

אמנית, סטודנטית שנה א' לתואר שני בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה.

אחינד סוירי

פעיל סביבתי וסטודנט לביולוגיה באורנים. עובד בגן הבוטני של המכללה ונע על המשולש של שמירת טבע, מחקר וחינוך.

איה מרבך

עוסקת בחינוך לשוני ובאמנות. עד 2005 הייתה מרצה ללשון באורנים. החל משנת 2006 משתתפת בסדנאות אמנות, ספרות ותקשורת באורנים.

אילה אופיר

סטודנטית שנה ג' במכון לאמנות באורנים.

איריס ארבל

סטודנטית שנה ב' לתואר שני בתוכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. מדריכה פדגוגית של שנה ב' במכון לאמנות ומלמדת אמנות בבית הספר הדמוקרטי בנהלל.

איריס ברנע

סטודנטית שנה ב' לתואר שני בתוכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. זוכת מקום ראשון בפרס היצירה ע"ש מרווין ריינשטיין לשנת תשע"ו. מרכזת מגמת אמנות וצילום בתיכון האזורי בית חינוך גאון הירדן דרכא.

אלי שמיר

צייר, עובד בכפר היושע, מרצה במכללת אורנים ובאקדמיה לאמנות בצלאל בירושלים. הציג תערוכות רבות בארץ ובחו"ל ועבודותיו נמצאות באוספים חשובים. תערוכת יחיד מקפת מיצירותיו הוצגה במחיאון תל אביב ב-2009.

אנה בלנדיאנה

בכירת משוררי רומניה בימינו, כלת פרס משוררים אירופאי 2016 על שירת החירות שלה. ד"ר לשם כבוד אוניברסיטת קלוז' נאפוקה, טרנסילבניה. ספריה תורגמו לשפות רבות. פעילה חברתית ותרבותית. מתגוררת בבוקרשט.

ביל פרידמן פרופסור אמריטוס לספרות אנגלית באוניברסיטת חיפה. פרסם ספרי שירה, ספרי עיון. שיריו מתפרסמים בכתבי עת ברחבי העולם.

גבי ברזל

גימלאי מכללת אורנים. 38 שנים של הוראת קולנוע במכון לאמנות ובחוג לתקשורת באורנים. כמו כן לימד בחוג לקולנוע באוניברסיטת תל אביב, באוניברסיטת חיפה ובמכללת עמק יזרעאל. בשנים האחרונות עוסק בעיקר בקולנוע ובפילוסופיה.

גיא רייביץ

סיים תואר שני באמנות באוניברסיטת ריירסון בטורונטו. כיום משלים תעודת הוראה במכללת אורנים. יוצר ומתגורר בקרית טבעון.

גיל הירשפלד

סטודנטית שנה ג' לחינוך מיוחד ולחינוך בלתי פורמאלי במכללת אורנים. מתגוררת בקרית מוצקין. שחקנית בקבוצת תאטרון קהילתי יוצר - "תאטרון המסכה".

גיל צורי

מעצב גרפי ומורה לעיצוב ורכז ברשת אורט, ומורה מוסמך בגוגל. סטודנט שנה א' לתואר שני בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. זוכה בציון לשבח בפרס היצירה ע"ש מרווין ריינשטיין לשנת תשע"ו באורנים.

דליה אלטור

מורה לערבית ולעברית ומתרגמת בשתי השפות. ביבליותרפיסטית בהכשרתה.

דניאל סרר-לוי

מורה לעברית ולתנ"ך. סטודנט שנה ב' לתואר שני בתוכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה.

דניאל שאוב

פרופסור לספרות אנגלית וקנדיה באורנים כותבת סיפורים ושירים ומצלמת. ספר שיריה *Interior Views: Photopoetry* משלב ציורים וצילומים. שיריה מתפרסמים בצרפתית, באנגלית ובתרגומים לעברית.

הדר סייפן

בוגרת המכון לאמנות באורנים בהצטיינות יתרה 2014. מלמדת בקורס 'צילום וסביבה' באורנים לצד ניצה יוגב. אמנית וצלמת עצמאית. חברת מערכת קו נטוי. בת קיבוץ דפנה, יוצרת ומתגוררת בטבעון.

הילה נדב

בוגרת המכון לאמנות באורנים בהצטיינות יתרה 2015. קיבלה לראשונה את מלגת AICF בתחום האמנות הפלסטית בתרומת הקרן ע"ש דליה וואלי הורביץ. חיה ויוצרת בחיפה.

חגי רוגני

למד ספרות ולשון באורנים ובמקומות נוספים. רכז אקדמי של התכנית ללימודי מורים חרדים באורנים. חבר מערכת 'קו נטוי'.

חגית שילוח-חיים

אמנית, אם, בוגרת המכון לאמנות באורנים, 2015. חיה ויוצרת במי- עמי, ואדי ערה.

חגית שני

חברת קיבוץ גבת, בת מושב בגליל. עוסקת בעיצוב גרפי ובדוברות. לומדת באורנים במסלול הסבת אקדמאים להוראת ספרות.

חן מזרחי

אמנית, בוגרת המכון לאמנות במכללת אורנים 2015. מורה לאמנות בבית ספר יסודי בעפולה.

חן עין הבר

סטודנטית במכללת אורנים ללימודי הסבה. מלמדת מתמטיקה וחונכת בתיכון הדמוקרטי בזכרון-יעקב.

טלי גיל

אמנית ומרצה במכון לאמנות באורנים בקורסים לחינוך לאמנות ואמנות בקהילה. במסגרת עבודת הדוקטורט שלה היא חוקרת את תחום האמנות ככלי לשינוי חברתי, תוך התמקדות ביצירה אמנותית בבתי כלא. מתגוררת ויוצרת בעין הוד.

יהודה יציב

אמן-מורה כ-35 שנה במכון לאמנות באורנים, באוניברסיטת חיפה ובמכללת יזרעאל. מתגורר בחיפה ויוצר בסטודיו במרכז האמנות 'פירמידה'. עבודותיו נמצאות באוספים רבים בארץ ובחו"ל.

יעל פויס

מרצה לספרות ולהוראתה. מלמדת בתכניות התואר שני מדעי הרוח בגישה רב-תחומית והוראת שפות. דיקנית הפקולטה ללימודים מתקדמים באורנים. ספרה

ספרות במרחב מרובה תרבותי: יהודים וערבים קוראים יחדיו יצא לאור ב-2012 בהוצאת רסלינג.

יהודית לויזון

משוררת, ביבליותרפיסטית ואנליטיקאית. עובדת בפנימייה הטיפולית "אהבה" עם ילדים ונוער בסיכון. לימדה באורנים בחוג לחינוך חברתי קהילתי.

יעל אורן סופר

ציירת ואמנית, מתגוררת ויוצרת בקרית טבעון. בוגרת תואר ראשון ותעודת הוראה במכון לאמנות באורנים. בשנה זו מסיימת תואר שני בתולדות האמנות באוניברסיטת חיפה. מלמדת בתיכון שקד באורנים.

יעל גילעת

היסטוריונית של אמנות וחוקרת תרבות חזותית. מלמדת בחוג לאמנות בתואר הראשון ובתכנית ללימודי מוסמך - הוראת מדעי הרוח ואמנויות בגישה רב-תחומית בתואר השני, מרכזת את מסלול אמן-מורה. מחקריה מתאפיינים ברב-תחומיות ועוסקים בזהות/יות, זיכרון ומגדר.

כפיר מלכא

מעצב גרפי, בוגר המחלקה לעיצוב גרפי במרכז האקדמי לעיצוב ולחינוך ויצ"ו חיפה.

כרמל רו

סטודנט למחשבת ישראל וחינוך חברתי קהילתי, שנה ד' באורנים.

לאורה ויינברג

סטודנטית במסלול השלמה לתעודת הוראה במכון לאמנות באורנים. עובדת כמורה לאמנות בבית הספר לחינוך מיוחד 'גיל' בחיפה.

ליאור אבידן

לומד באורנים בתכנית מוסמך להוראה. בעל תואר ראשון מהאוניברסיטה העברית בספרות כללית והשוואתית ולימודי הודו בדגש פילולוגי. מתגורר בבקעת הירדן, נשוי ואב לארבעה.

לירון יוחאי

סטודנטית שנה ד' לספרות וחינוך. כותבת שירה ופרוזה.

לנא בחוס נסראללה

המורה המייסדת של בית הספר האנתרופוסופי "תמרת אל-זייתון" בשפרעם, בית הספר האנתרופוסופי הערבי הראשון בעולם. סטודנטית באורנים בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית.

מור רביי

סטודנטית שנה ד' בחוגים לספרות ולחינוך מיוחד.

מרוה עבדאללה

סטודנטית שנה ג' בחוגים לאזרחות ולספרות.

משה ב. יצחקי

משורר, מהמייסדים והעורכים של 'קו' נטוי', פרופסור לספרות באורנים, ראש התכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב-תחומית בתואר השני. פרסם עד כה שבעה ספרי שירה ואת הספר **שפל החושים**, מבחר תרגומים מאת המשוררת הרומנייה אנה בלנדיאנה.

מתן קריידלמן

סטודנט בשנה הרביעית להיסטוריה ולספרות. גר בקיבוץ יפעת ועובד בעמק יזרעאל כמדריך וכמורה למוזיקה. במקור מקיבוץ מצר.

נועה גור אריה תנעזר

סטודנטית שנה ב' לתואר שני בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. מורה לאמנות, ספרות והיסטוריה בבית הספר התיכון לנוער בסיכון ברנקו וייס בטבריה.

נועה לוין חריץ

אמנית וכותבת שירה. סטודנטית שנה ב' לתואר שני בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. מורה לאמנות בבית הספר 'רמת כוזאים' באליפלט. בוגרת 'בצלאל'.

נמרוד בלוג

עובד סוציאלי, מנחה קבוצות ומעגלי גברים. בוגר לימודי הנחיית קבוצות במכללת אורנים.

סיגל מזל

סטודנטית שנה ג' במכון לאמנות באורנים.

סאסן רינאווי

סטודנטית שנה ב' לתואר שני בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה.

סברין אבו קנדיל

סטודנטית שנה ד' באורנים בחוג לשפה וספרות אנגלית ובחוג ללימודים רב-תחומיים. חיה בנצרת.

סיגל בן דוד

אמנית רב-תחומית. בוגרת תואר ראשון B.F.A. בבצלאל. סטודנטית שנה א' בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה.

עדי גיל

סטודנטית שנה ד' במכון לאמנות באורנים.

עודד ברזל

סטודנט שנה ד' במכון לאמנות באורנים. מתגורר ויוצר בקיבוץ אלונים.

עידית לבבי גבאי

אמנית, מרצה במכון לאמנות ובתואר השני באורנים, עורכת-עמיתה וממייסדי 'קו נטוי'.

עינת הולנברג

גרה ביפעת. גונת במקצועה. סיימה לאחרונה לימודי מוסמך במסלול ההדרה באורנים.

ענבל מנדס פלור

אמנית-מורה. בוגרת המכון לאמנות באורנים תואר ראשון ותעודת הוראה. בוגרת תואר M.F.A באוניברסיטת חיפה. מורה בתיכון המשותף חוף הכרמל. אם ואמנית פעילה.

ענת גולדמן

סטודנטית שנה ב' בתכנית מוסמך להוראה באורנים. מלמדת היסטוריה בתיכון בית-ירח. חיה בבית-זרע, אם לשבעה. כותבת, שרה ומתמחה בתיקון כלי פריטה.

פאול פרקש

נולד בטרנסילבניה, ד"ר לספרות אנגלית מאוניברסיטת קלוח' נאפוקה, לימד אנגלית וריכז את המקצוע באורט קריית ביאליק, מלמד במכון ללימודי יהדות באוניברסיטת קלוח'. מתרגם שירה.

פולינה זובנקו

סטודנטית שנה ד' במכון לאמנות באורנים. מלמדת ועובדת בשיעורי אמנות עם קבוצות תלמידים הבאים לאורנים במסגרת תכנית המצטיינים והמחוננים.

פריד אבו שקרה

אמן רב תחומי, סופר, חוקר ואוצר. מלמד באורנים בחוג לאמנות ובתואר השני במסלול אמן-מורה בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית.

פאטמה אבו רומי

אמנית. בוגרת המכון לאמנות (2005). זוכת פרס הצטיינות ביצירה בתערוכת הבוגרים (2005). הציגה תערוכות רבות בגלריות ובמחזיאונים בארץ ובחו"ל. סטודנטית שנה ב' בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה.

ראובן שהם

פרופסור אמריטוס, חוקר. לימד בחוגים לספרות עברית והשוואתית באורנים ובאוניברסיטת חיפה. פרסם עד כה עשרות מאמרים ושבעה ספרים שעניינם חקר השירה העברית החדשה.

רדו צוקולסקו

סופר, מחזאי ומתרגם, מהחשובים והמוערכים ברומניה כיום. ספריו תורגמו לשפות רבות. כמה מחזות שלו הועלו על בימות בכמה מארצות אירופה. פעיל חברתי, מתגורר בקלוח' נאפוקה בטרנסילבניה.

רוני אשכול

סטודנטית להוראת אמנות באורנים. מלמדת במרכז למחוננים בשלומי. מתגוררת במצפה חרשים. ספרה "עלמא" יצא לאור ב-2012 בהוצאת כנרת זמורה ביתן.

רעות דריי

בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה וספרות אנגלית ותואר שני בספרות אנגלית מאוניברסיטת חיפה. סטודנטית להסבה במחלקה לאנגלית באורנים.

שוש טויטו

אומנית-מורה. בוגרת המכון לאמנות 2006. סטודנטית שנה ב' בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. מלמדת אמנות בבית הספר היסודי 'אופק' בכרמיאל.

שירה ברכה

סטודנטית לביולוגיה ולהוראה, מכללת אורנים.

שירי מסט כהן

בוגרת המכון לאמנות אורנים, 2015. ציירת ומורה לאמנות.

שלומי ללוש

צייר, מורה לאמנות בבית ספר תיכון אורט עפולה ובחטיבת הביניים ברמת ישי. אסיסטנט במכון לאמנות. בוגר המכון לאמנות באורנים 2005. יוצר ומתגורר בעפולה. סטודנט שנה א' בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה.

שלומית אתגר

סטודנטית שנה ב' בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית במסלול אמן-מורה. עוסקת ומלמדת צילום, קולנוע ויצירה.

שרון שמע עמר

כותבת שירה ופרוזה. סטודנטית לתואר שני בתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רב תחומית. מצויה בקשרי כתיבת שירה עם קבוצת ערספואטיקה.

תלמה נבו

ילידת ירושלים. למדה ולימדה במכללת אורנים. עובדת סוציאלית ופסיכותרפיסטית. כותבת שירה ופרוזה, יוצרת בתחום הציור, הפיסול והמיצב.

קו נטוי כתב עת לספרות ולאמנות
המכללה האקדמית לחינוך, אורנים
דאר טבעון 36006
טלפון: 050-6557656
kavnatuy@gmail.com

אורנים
המכללה האקדמית לחינוך